Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД УНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ, БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

1921 оной 21-нэй гарана | № 190 (17613) | 1987 оной августын 18, вторник | Сэн 3 мүн.

РСФСР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ

У К А З

РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын Улаан-Удын шэлэй заводой хүдэлмэрилэгшэдые «Байгал-Амарай түмэр зам барилсаһанай түлөө» медаляар шагнаха тухай

Байгал-Амарай түмэр замай барилгые хангаха талаар амжалтатайгаар ажаллаһанайнь түлөө СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө шагнаха.

«БАЙГАЛ-АМАРАЙ ТҮМЭР ЗАМ БАРИЛСАҺАНАЙ ТҮЛӨӨ МЕДАЛЯАР

Сангадиева Елизавета Петровнае — шэл отологшо.

Серебренников Владимир Ильичые — мастер.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ В. ОРЛОВ.

РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Секретарь Х. НЕШКОВ.

Москва, 1987 оной майн 29.

...ССР-эй ЦЕНТРАЛЬНА КОМИТЕДТЭ

...ин саад ба огород саашадань хүгжоохэ, энэ хүдэлмэриие эмхидхэлгэдэ бии байһан ...луудые үсадхаха асуудалнуудаар КПСС-эй ЦК-гай тогтоолнуудай хэр дүүргэгдэһэн тухай» тогтоол КПСС-эй Центральна Комитет баталан абаба.

...саад ажалшадай дунда үргэнөөр ...саадай участогууд болон огородуудтэ ...ууд ехэзэр хэрэглэнэ, саад эрхилэг...о саг үргэлжэ олошорно гэжэ ...ЦК-гай тогтоол соо тэмдэглэгдэнэ. ...ствнууд болон албан зургаануудай, ...партийна, совет, профсоюзай болон ...саадай ургуулгаһан баталан абаһан хэмжээ...дай участогуудые хүгжөөлгэдэ туһа ...болоо. Байгша оной эхээр орон до...саадай ургуулагшадай 47 мянга гаран ...бии байгаа. Городуудта ажаһуудаг ...ишэдэй, алба хаагшадай болон бу...эдэй 6,9 миллион гэр бүлэ тэндэ ...ай, 24 миллион шахуу хүн ашатай ...рэгэ эрхилхэ, газар дээрэ ажаллаха, ...саага бодомжотойгоор үнэргэхэ ар...оо.

...ые эдэз хоолой зүйлнүүдээр хангал...ай болон огородой хамжааануудай го...ө нэмэри болоно. Недондо жэлдэ ...аадуудһаа 1 миллион шахуу тонно ...он хартаабха, 700 мянган тонно үрэ ...гнуулагдаа. Хамтын огороду у д т а ...онноо дээшэ тонно хартаабха ба ...уулагдаһан байгаа. Саадай участок ...дунда зэргээр 104 килограмм үрэ ...28 килограмм хартаабха, 119 килог...ш болон бахчева ургамалнууд суг...н.

...шье худэлмэриин хэмжээн хүн зо...ганнуудһээ гэгдэнэ. Саадай участо...айгулхаар газар хубаарилха асуу...тагай совет болон ажахын зургаа...ан нобшоор шиидхэнэ. Эрхэтэдэй ...газарһаа холо зайда тэдэнэрэй ...ушарта оршодог тула, газар эд...ламэри удааруулагдана. Саадай гэр...рилгын материалнуудай, зэр зэмсэ...рихиз ургамалнуудай болон шухала ...хангамжануудай талаар хүн зонэй ...эглэмжэнүүд хангагданагүй. Транс...хангаха, хэрэгы бариха, элшэ хүсөөр ...асуудалнуудай эсэслэн шиидхэгдээгүй ...хэмтын саадай хүгжэлтэ һаатуулаг...

...ргуулагшад худалдаа наймаанай, ме...болон санитарийн талаар, телефонно ...ибоогосөө муугаар хангагдана, худөө ...эр эзмэгүүд болон оньһожоруулгын ...ые хүлһөөр үгэхэ пунктнууд һулаар ...из гээд олон гомдолнуд сродог. ...ледуудта терижа үргуулагдаһан про...удалдажа абалга хангалтагүй байһан

...участогуудые барихада ушөрдөг үн...матегүй хизаарлалтануудые болюулха, ...ызлэн саадай болон огородой хам...ай ажал ябуулгые нарижуулха тухай ...нууд түбэй органуудта эрхэтэдэй ...олохон бэшэгүүд соо бии.

...саад болон огород хүрдан түргэ...мөөхэ тухай парти, правительствын ...хүнүүдые дүүргэхэ талаар министер...болон албан зургаанууд, нютагай ...совет болон ажахын органууд зүб...агагүйгөөр нобшорно, зарим газарта ...агүйгөөр хандана гэжэ тэмдэглэгдээ. ...саад болон огород хүгжөөхэ тухай ...ЦК-гай болон СССР-эй Министрнүү...лэй урдань баталан абаһан тогтоол...энэшэдгүй дүүргэлгые хангаха гээд ...республиканууд Компартинуудай ...болон Министрнүүдэй Соведүүдтэ, ...райкомуудта, обкомуудта, автономи...бликануудай Министрнүүдэй Сове...радай депутадуудай хизаарай болон ...Соведүүдэй гүйсэдкомуудта, СССР-...тестөөнүүд болон албан зургаануудта...гдаба. Энэмнай болбол хүн зоной ...эглэмжэнүүдые хангалгада шэглүү...социально-экономическа болон по...шухала асуудал, хүнүүдые эдэз ...хангалгые һайжаруулха арга болом...нэгэниинь гэжэ тоолохо. Энэ хэрэг...аг үндэһэ баримтагүй хизаарлалта...он хорилтонуудые болюулха хэрэгтэй. ...ай туршеда саадай участогууд бо...модуудаар эрхэтэдэй эрилтэ хэрэглэм...е хангаха, энэ ажал ябуулга эрхилхэ ...түн зониие али болохоор үрмашуул...

...ргэдэггүй аад, хамтын саад байгуул...рамаар газар элирүүлхын тула горо...аварай газар дайдые шалгажа, тоо ...ө абаха, тэдэнние предприятинуудта, организацинууд болон эмхи зургаануудта богони болзорто даалгаха гэжэ дүрэдхагдаа. Хэрэгтэй болоо һаань, колхоз, совхозуудта, предприятинуудта мэдэлтэй газарые саадай участогууд болон огородуудые байгуулхын тула таһалжа үгэхэ.

1987 ондо саадай болон огородой хэмжааануудые һуурижуулха схемэнүүдые зохёожо дүүргэхэ хэрэгтэй гэжэ тоологдобо. Тиихэдээ һалаа замуудые бариха, элшэ хүсөөр, телефоной хэлхэ холбоогоор хангаха арга боломжонуудые хараалха. Эрхэтэдэй ажаһуудаг газарһаа саадай участогуудые үндэһэ баримтагүйгөөр холо газарта түхеэрхэгүй. Газарай участогуудые эдлэхэдэнь хэрэгтэй шоройгоор, органическа үтэгжүүлгэнүүдээр, тариха материалнуудаар саад үргуулагшадай хамжааануудай эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хүсэдөөр хангаха, саад үргуулагшадта агротехническэ зүбшэл заабари үгэхэ, мүн тэрэшэлэн худөө ажахын ургамалнуудай хоротонтой болон үбшэнгүүдтэй тэмсэхэдэнь, газар һайжаруулха худэлмэри үнэргэхэдэнь туһалха талаар хэмжээнүүдые абаха.

Саад болон огород ургуулагшадые худалдаа наймаагаар хангалгые үндэһөөрнь һайжаруулха, барилгын материалнуудаар, саадай болон огородой зэр зэмсэгүүдэр, үтэгжүүлгээр, ургамалнуудые хамгаалха зүйлнүүдээр, үдэр бүри хэрэглэгдэдэг бусад эд бараагаар хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хүсэдөөр хангаха зорилгоор магазинуудые, мүн тэрэшэлэн худөө ажахын продукци худалдажа абаха тушаан абалгын пунктнуудые хүгжөөхэ, саадай гарнуудаар, транспортын, барилгазаһабарилгын болон бусад хангамжаар хүн зоной эрилтэ хэрэглэмжэнүүдые хангаха, һалаа замуудые бариха, газ оруулха ба электрын элшэ хүсөөр хангаха талаар хойшолуулашагүй хэмжээнүүдые абаха гээд союзна республикануудай Министрнүүдэй Соведүүдтэ, СССР-эй Худалдаа наймаанай министерствэдэ, Центросоюзда, засагай нютагай зургаануудта даалгагдаа. Участогуудые ашаглахын тула ехэ хэмжээнэй мелиоративна худэлмэри хэгдэхэ зэргэтэй һаань, предприятинуудай, мүн тэрэшэлэн нютагай бюджедэй мүнгэ зөөрөөр тэрэ худэлмэриин зарим хубииень дүүргэхэ гэжэ хараалха.

Саадай участогуудые барилгада үгтэдэг урһаламжын мүнгэ ехэ болгохо арга боломжые хаража үзэхэ гээд СССР-эй Минфиндэ дурадхагдаба.

Саад ургуулагшадай хамжааануудай худэлмэриие зохилдуулха талаар зарим республикануд болон областнуудта бии байһан арадай депутадуудай Соведүүдэй худэлмэриин дүй дүршэл дэмжэгдээ. Саадай болон огородой хамжааануудые байгуулха ба материально-техническэ талаар хангаха асуудалнуудые шиидхэлгые арадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ даалгаха хэрэгтэй гэжэ тоологдоо. Энэ хэрэгтэ өөһэдын захиргаанай гурим хүгжөөлгэдэ профсоюзай организацинуудай, ажалша коллективүүдэй үүргые дээшэлүүлхэ. Нютагай зургаануудай мэдэлдэ ородоггүй асуудалнуудые зохихо министерствэнүүд болон албан зургаануудай хабаадалгатайгаар ВЦСПС ба СССР-эй Госагропром шиидхэхэ зэргэтэй.

Саад болон огород хүгжөөхэ, үндэһэ баримтагүй хизаарлалтануудые болюулха асуудалнуудые шиидхэлгэдэ нютагай органуудай эрхэнүүдые үргэдхэхэ, саадай хамжааануудые байгуулха талаар мүнөө байгаа гуримые сомор болгохо гээд СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгагдаба.

Ороной элдэб зононуудые хараада абан, барилгын хэшээгэ проектнуудые зохёон хараалалгые хангаха гээд СССР-эй Госстройдо дурадхагдаа. Саадай объектнуудые барилгада бии байһан хэтэрмэ дүримүүдые шэнээр хаража үзэхэ гээд СССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ даалгагдаа.

Тус асуудалаар парти, правительствын шиидхэбэринүүдые министерствануудэй, албан зургаануудай, бусад эмхи зургаануудай хэр эзргээр бэлүүлжэ байһые арадай хиналтын зургаануд үе үе болоод шалгаха гэжэ тодорхойлогдоо.

Орон дотор саадай болон огородой ажахы хүгжөөхэ асуудалнуудые, энэ худэлмэриие эмхидхэхэ түрүү дүй дүршэлые үргэнөөр харуулха гээд СССР-эй Гостелерадиодо, газетэ болон журналнуудай редакцинуудта даалгагдаба.

ХАМАГ ХҮСЭЕЭ—ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭДЭ!

ЭРШЭНЬ ШАНГАДАНА

Район соо соносхогдоһон «тэжээл» гэһэн программые бэлүүлхын тула Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой үбһэшэдэй звенонууд, АВМ агрегадуудай коллективүүд аршэмтэйгээр худэлжэ байна.

Жэшээлхэдэ, Галбайн нугын сабшалан дээрэһээ үбһэ абажа байһан Д. Г. Данжуровай болон Р. Б. Бадмаевай звенонууд муу бэшэ бүтээсэ туйлана. Үнинэй луговодууд Т. Бадмаев, Ц. Аханеев гэгшэдэй хабартаа һайнаар уһалһан эндэхи 238 гектар сабшаланһаа бүхыдөө 4238 центнерһээ бага бэшэ үбһэн абтаха гэжэ хараалагдана.

Мүнөө хоёр звеногой үбһэшэд бүхыдөө 2500 гаран центнер үбһэ хуряажа сомоо.

Тэрэшэлэн колхоздо витаминтай ногооной гурил гаргадаг АВМ түхэлэй гурбан агрегат худэлнэ. Эдэнэр сүүдхэдэ хамтадаа 28—29 тонно гурил татана.

Үбһэшэд болон бусад тэжээл бэлэдхэгшэдэй ажалай бүтээсэ удэр бүри дээшэлнэ.

Б. ДОНДОПОВ.

Хурамхаанай район.

ДҮҮРГЭХЭ ДУТЭЛӨӨ

Творогоэско шубуунай фабрикын коллективтэ үхэр малдаа элбэг дэлбэг үбһэ тэжээл суглуулжа абахын түлөө мүрысөөн дэлгэрэнхэй. Ажахы бүхыдөө 17500 центнер үбһэ хуряажа абаха түсэбтэй юм. Һүүлэй хүсэд бэшэ мэдээнэй ёноор, тус ажахы 13 мянган центнер үбһэ һайн шанартайгаар хуряажа абаба.

Тус ажахын үбһэ хуряадаг звенонуудай дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ коммунист Г. Ф. Федосеевэй даадаг звено түрүү һуури эзэлжэ ябана. Эдэнэр мүнөө 3000 центнер үбһэ һүрилэнхэй. Оньһожоруулагдамал звенонуудай дундаһаа Сергей Каргинай ударидадаг звеногойхид эрхимлэнэ. Эдэнэр 6800 центнер хуряаха үбһэнэйнгөө 4000-гыень һүрилбэ.

Гадна тус ажахыда 330 тонно витаминтай ногооной гурил бэлэдхэгдэ. Нүхэр Митькинэй хүтэлбэрилдэг звеногой гэшүүд 128 тонно гурил бэлэдэн тухайгаа элидхэбэ. Ажахы хамта дээрээ 600 тонно гурил, 600 тонно сенаж, 2990 тонно силос дараха түсэбтэй. Эдэнэр мүнөө хараалһанайнгаа хахадһаа ехыень нөөсэлжэ, урдаа табигдаһан зорилгонуудаа дүүргэхэ эрмэлэлдэ абтанхай. Нарата үдэрнүүдые һамбаашалан эртэ үглоонһөө эхилээд, үдэшэ орой болотор сабшалангайнгаа ургасые зохид болзорто, шэмэтэйдэнь сүм хуряаха гэжэ оролдоно.

Б. ГАНЗУТОВ.

Кабанскын район.

ТҮРҮҮ ЗВЕНОДО

Репортаж

Хилгана һууриньһаа баруун урагшаа арба гаран модоной зайда нэмжэн байдаг энэ сабшалан Хара-Гол гэжэ нэршэнхэй. Эндэхи сабшалан бишыхан нуурнуудай дунда оршодог юм. Ушар тиимэһээ Хара-голой сабшалангай ногоое хура бороотой жэлнүүдтэ хуряажа абахань нилээд бэрхэтэй гээшэ. Юуб гэхэдэ, энэ сабшалан уһанда абтажа, ехэхэн хохидолдо ородог байха юм.

Бидэ энэ сабшаланда хүнгэн автомашинаар хуряжэ шадангүй, тэрэнээ орхижо, саашаа ябагалха баатай болоо һэмди. Мантай хамта Хилганын колхозой профкомой түрүүлэгшэ Н. Б. Бадмаев ябалсаа.

— Хара-Голой үбһэшэдэй звеное дүй дуршэлтэй механизатор Антон Сангаевич Будаев хүтэлбэрилнэ. Эдэнэр ажахы дотороо эгээл түрүүлэн никитынгээ адууһа малда тэжээл бэлэдхэжэ эхилһэн байха юм. Эгээл мүнөө үедэ, хура бороогой ороогүй, орожо эхилээдүй байхадань, уһанда ородог газарайнгаа ногооень сабшажа абахаар шиидэнхэй хүдэлжэ ябана,—гэжэ профкомой түрүүлэгшэ манда хөөрэнэ.

Бидэ шабар шабха гаталжа, энэ звеногой сабшалан дээрэ хүрэжэ ерэбэбди. Тойроод багахан нуурнууд. Тээ саана үндэр томо сомоонууд харагдана. Үбһэшэдэй отогто хон-жэн. —Үбһэшэд бултадаа ажалдаа гаранхай, отогһоо холо бэшэхэнэ шэнэ сомоо бодхоожо байба. Звеногой гэшүүд А. Б. Бадмаев, С. Э. Гомбоев нютагай дунда һүргуулиин һурагшад—Эрдэм Гатапов, Витя Шалбановай сарнуудаар шэрэжэ асарһан бухалнуудые сомоо болгон һүрилнэ. Үбһэшэд хура бороогүй удэрнүүдтэ тармагдаһан үбһөөэ бухаллангүй баал болгоод, волокушаар тулхижэ һүрилдэг байба. Энэ ажалые багша С. О. Будаев, звеное даагша А. С. Будаев гэгшэд дүүргэнэ.

Энэ бодхоогдожо байһан һуриин хажууда хоёр морин тармуур эрьелдэнэ. Эдээндэ Ж. Д. Хамниганов, С. Н. Балданов гэгшэд худэлнэ.

— Түсэбэй ёноор 1700 центнер тэжээл бэлэдхэхэ байнабди. Үбһэндөө сроһоор хорёод хонохомнай. Түрүүшын арбан хоногто 459 центнер үбһэ хуряаха байһан һаа, энээнээ 741 центнертэ хүргэжэ, даабарияа 161 процент дүүргэгдэбди. Хоёрдохи декадада 600 центнер тэжээл бэлэдхэхэ түсэбөө баһал үлүүлэн дүүргэжэ шадаабди. Мүнөө дүн хамта 1400 центнер үбһэ хуряагаад байнабди,—гэжэ звеное даагша А. С. Будаев хөөрэнэ.

Хара-голой үбһэшэд сабшалангайнгаа бүхы ургасые ажалай 30 удэр соо хуряахаар хараалнад.

— Энэ һарада хура бороотой байдаг. Тиимэһээ арга шадалаараа шамдана гээшэбди. Сабшалангаймнай ургаса ямаа _һайн. Эндэмнай доро, гол газар ха юм даа,—гэжэ тракторист Валерий Будаев хөөрэлдөөндэ оролсоно.

Валерий Будаев «Т-25» түхэлэй трактораар косилка шэрэжэ, үбһэ сабшана. Тэрэ яһала һайнаар ажаллана. Звеногойхид тракторна косилкынгаа һайнаар ябаһан хадань морин косилкаяа хүдэлгэнэгүй.

— Үнгэрһэн хорин хоногой дүнгөөр энэ звеногой гэшүүд ажахынгаа арба гаран морин болон гар хажуушадай звенонуудай дундаһаа түрүүлбэ. Иигэжэ тэдэнэр социалис мүрысөөнэй дүримэй ёноор хоёр эрье хонидые, мүнгэн шангуудые абаһан байха юм,—гэжэ профкомой түрүүлэгшэ Н. Б. Бадмаев тайлбарилан хөөрэнэ.

— Сабшагдаһан, хатажа тармагдаһан ногоон яһала бии. Мүнөөдэр нэгэ һайн сомоо бодхоохол байхабди. Гансал эдэ үдэрнүүдтэ бороо орожо, һаалта хээгүй һаань болохо һэн,—гэжэ звеное даагша А. С. Будаев мэдүүлнэ.

Г. РИНЧИНО,
манай корр.

Баргажанай район.

ГЭР БҮЛӨӨРӨӨ

«Гэр бүлөөрөө худэлдэг танай звеногой ажал хэрэгынь хэр бэ?»—гэһэн асуудалда Борисовай гэр бүлынхид нэгэн дуугаар:

— Танай, манай гэлсэгшэгүйбди. Бултандаа нэгэ хүн мэтээр худэлхэдэ, ажал хэрэгшье бүтэсэтэй байдаг, — гэжэ хэлээ бэлэй.

Энэ гэр бүлын подрядта орохон тус коллективэй саашадаашье амжалтатай ажаллахань дамжаггүй. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр энэ түрүү онол аргаар байгша ондо түрүүшынхээ худэлжэ ябана бшуу.

Хүлэй совхозой дуршэлтэй механизатор Иван Павлович 1981 онһоо хойшо жэл бүхэндэ АВМ-0,65 түхэлэй агрегадта худэлнэ. Энэ жэлдэ тэрэ гэр бүлөөрөө ажаллаха гэжэ бодомжолһон байгаа. Энэ һанал бодолоо совхозой хүтэлбэрилэгшэдтэй хубаалдахадань, тэдэнэр Борисовые бүри муһэн дэмжээ һэн. Иигэжэ дуршэлтэй механизатор июлиин 13-да энэ агрегат даажа абаһан байха юм.

Мүнөө тэрээнтэй хамта автомашинын жолоошоноор худэлжэ ябаһан Геннадий хүбүүниинь, Ольга бэринь худэлэлсэнэ.

Энэ гэр бүлын подрядай гуримаар ажалладаг бишыхан коллектив байгша ондо 300 тонно гранула гаргажа тушааха түсэб абаад, тэрэнээ бодото дээрэнь бэелүүлжэ эхилэнхэй. Даб дээрэ тэдэндэ 150 тонно энэ сэнтэй тэжээл нөөсэлбэ. Тус звеногойхид үдэрлэгшэ Бато Ринчинович Юндунов нэмэбэ.

Шанга наратай үдэр байжа, звеногой гэшүүд түлэг худэлжэ байгаа һэн. Эндэ тэндэ тюк ябталжа табиһан һуриннүүд харагдана. Тээ саана ногоо тюк болгодог агрегадай ябахань харагдана. Звеное даагша үбһэ сомогшодто ошохёо тухеэржэ байба.

— Ургаса муу даа. Гэбэшье бидэ даабарияа заатагүй дүүргэхэбди. Энэ жэлдэ 4400 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэйнай дулдыдана ха юм.—гэжэ звеное даагша хөөрөө һэн.

Энэ звенодо 220 гектар сабшалан даалгагданхай. Үнгэрһэн жэлдэ И. М. Якимовай звено энэнэй гектар бурині ондо дунда зэргээр 36,4 центнер үбһэ хуряажа абаһан байна. Урда жэлнүүдтэ үшөөшье үндэр ургаса хуряажа абаһан байха юм. Игорь Мелентьевич өөрөө үбэл зунгүй сабшалан шэрэ худэлдэг, үбэлдөө тошо халяажа хүргэдэг, хабартаа хэдэн дахин уһалдаг байна. Энээнэй хүсөөр лэ һайн ургаса абтаһа бшуу. Мүнөө эндэхи үбһэшэд сабшалангай гектар бүриһөө 20 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ хуряаха гэжэ шиидэнхэй.

Тиихэдэ тус колхозой И. З. Афанасьевай звено мүнөө мянга гаран центнер үбһэ баһал һайн шанартайгаар бэлэдхэгдэ байна. Баһал хараалагдаһан даабариингаа хахадые абаа. Тус звеногой олонхи гэшүүдынь республикын агропромой предприятинуудһаа үбһэ хуряалгада туһалхаяа эльгээгдэнэн хүнүүд юм.

— Городойтнай хүнүүд хэр худэлнэ гээшэб?—гэжэ асуубаб.

— Арбаад хүн эльгээгдэнхэй юм. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ жэлдэ ерэһэн зон булта һайнаар худэлнэ. Урагша, хойшоо ябуултангүй. Юрэдөөл, үнэн зүрхэнһөө оролдожо, манда ёнотойл туһа хүргэнэ. Булта шахуу үбһэндэ ябаһан, дүршэлтэй зон. Тэдэниие һургаха, зааха асуудал гаранагүй. Гараар сабшахадаашье яданагүй,— гэжэ звеное даагша Афанасьев харюусаба.

Тэдэнэр сабшаланда удтэ байрланхай. Бүхы эдеэ хоолынь, унтари хэбтэринь колхозһоо үгтэнэ. Шиигтэй газарай ногоо сабшахадаа үмдэхэ резинэ сабхи, бээлэй гэхэ мэтэшье үгтэнхэй.

— Маанарта һанаагаа зоболхо юумэн үгы. Эдеэн һайн. Тоһон, саахар, мяхан бии. Бэшэ юун хэрэгтэйб. Гансал эдинэнээ харюулжа. Һайнаар худэлхэ ёнотойбди,— гэжэ тэдэнэй нэгэн хэлэбэ.

— Эдэнэршье худэлхэ. Тэдэ энэ манай Новоильинскэ поселково Советэй худэлмэришэдэ ерэжэ туһалха аад, һая арбаад хүн 11 час болоожо байхада ерэжэ, удэрэй 3 часта ябашоо. Хэлэжэ ядааб. Худөө гаража, эдеэлхэеэ ерэнэ гү гэжэ һанахаар. Поссоведэй түрүүлэгшэ өөрөө харагдаашьегүй. Сүлөөгүй байдаг юм ааб даа. Юрэдөөл, тэрэндэ иигэжэ өөрынгөө уялга дүүргэжэ болохогүй гээд һануулха байгаа. Иимэ туһалагшад манда хэрэггүй,— гэжэ Иосиф Зиновьевич мэдүүлээ һэн.

Колхозой үбһэшэдэй бусадшье звенонууд баһал арга туһаараа ниитын малда ехэ үбһэ бэлэдхэхэ гэжэ оролдожо байнхай. Энэ шухала хэрэгтэ ехэ багагүй хабаадана гэхэдэ болоно. Үбһэшэдые соёлой, худалдаа наймаанай талаар хэр зэргээр хангадаг байһаар һонирхобобди.

— Урда жэлнүүдтэ районһоо, Элхиһээ агитбригада ерэжэ, концерт хараулдаг юм һэн. Харин энэ жэлдэ нэгэшье ябаагүй байна. Ерэхэл юм гээ һэн. Харин автолавка ходо ябадаг,—гэжэ И. М. Якимов хэлэбэ.

Колхозой правлени, партийна организаци, профком, ВЛКСМ-эй комитет энээниие хараада абажа, усадхаха бээ гэжэ найданабди. Гоё дуугаар, һайхан наадаар хүн зониие уомашуулжа, үндэр бүтээсэтэй ажалда элсүүлхэ гээшэ мүн шухала ха юм.

М. САНДАНОВ,
манай корр.

Загарайн район.

БҮХЫ НОГООГОО ХУРЯАХА

Тус колхозой сабшалангай ногоон, нёдондонойхиһоо орходоо нилээд муу. Тиимэһээ эндэхид бүхы ургаһан ногоогоо дуулһан хуряажа абаха зорилго табинхай. Бүтүү шугын, намаг, болдогтой газарай ногоон гар хажуураар сабшагдана. Сабшагдаһан ногоогоо эрхим шанартайгаар хуряажа абаха хэрэгтэ ехэ анхаралда хандуулагдана.

— Тэжээл бэлэдхэхэ даабарияа дүүргэхэ гээшэмнай бэрхэтэй. Гэбэшье бүхы хүсэ шадалаараа оролдожо байна гээшэбди. Үбһэшэдэй бүхы звенонуудта тусхай даабари үгтэнхэй, шадалаараа оролдоно. Зарим звенонууд үбһэ абаха даабарияа хахадлаа: Жэшээнь, мүнөө Якимовай звено түсэбэйнгөө 60 процент дүүргээд байна. Гадна сенаж даражa эхилээбди. Энэ жэлдэ түрүүшынхиеэ ногооной витаминтай гурил гаргадаг агрегат худэлжэ байна,— гээд Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ Дамба Дугаржапович Тушинов хэлэбэ.

— Игорь Мелентьевич бэрхэ хүн даа. Олон жэлдэ луговодоор худэлдэг, КПСС-эй Загарайн райкомой гэшүүн. Ошожо хөөрэлдэгты,— гээд Дархинтын отделениие эрхидби. Мүнөө үедэ энээнэйнгээ хахадһаа үлүүень бэлэдхээд байнабди. Шанар шалгадаг лабораториин мэдээсэнэнэй ёноор үбһэнэймнай шанар һайн,— гээд Игорь Мелентьев хэлэбэ.

Тус звенодо арбан гурбан хүн худэлдэг. Худэлмэринь хамтын подрядай гуримаар эмхидхэгдэнхэй. Бүхы түлбэриеэ бэлэдхэнэн үбһэнэйнгөө хэмжээгээр, колхоздоо гүйсэд тушааһан хойноо абаха юм. Эндэ үбһэнэй шанар заатагүй хараада абтаха. Звеногой гэшүүд гол түлэб үбһэеэ тюк болгожо сомоно. Үглөөгүүр эртэ машинын ябахагүй газарай ногоо гараар сабшадаг. Звекодонь партийна бүлэг бии. Тэрэниие звеное даагша толгойлдог юм.

— Үбһэеэ һайнаар, богони болзор соо хуряажа, түсэбөө дүүргэхэнэ шухала зорилго юун байхаб. Энээндэл звеногойнгоо бүхы гэшүүдые элсүүлнэбди. Юрэдөөл, манда муугаар худэлхэ хүн үгы. Бултал адли тэгшэ худэлнэ. Эгээн харюусалгатай худэлмэридэ дуршэлтэй, бэрхэ хүнүүдые табинхайбди. Үбһэ тюк болгохо агрегадые С. П. Аглотков худэлгэдэг. Тиихэдэ Баир Раднаев ногоо сабшана. Эдэнэрэй худэлмэриһээ бүхы ажалхин уһалдаг байна. Энээнэй хүсөөр лэ һайн ургаса абтаһа бшуу. Мүнөө эндэхи үбһэшэд сабшалангай гектар бүриһөө 20 центнерһээ доошо бэшэ үбһэ хуряаха гэжэ шиидэнхэй.

Тиихэдэ тус колхозой И. З. Афанасьевай звено мүнөө мянга гаран центнер үбһэ баһал һайн шанартайгаар бэлэдхэгдэ байна. Баһал хараалагдаһан даабариингаа хахадые абаа. Тус звеногой олонхи гэшүүдынь республикын агропромой предприятинуудһаа үбһэ хуряалгада туһалхаяа эльгээгдэнэн хүнүүд юм.

— Городойтнай хүнүүд хэр худэлнэ гээшэб?—гээд асуубаб.

— Арбаад хүн эльгээгдэнхэй юм. Сэхыень хэлэхэдэ, энэ жэлдэ ерэһэн зон булта һайнаар худэлнэ. Урагша, хойшоо ябуултангүй. Юрэдөөл, үнэн зүрхэнһөө оролдожо, манда ёнотойл туһа хүргэнэ. Булта шахуу үбһэндэ ябаһан, дуршэлтэй зон. Тэдэниие һургаха, зааха асуудал гаранагүй. Гараар сабшахадаашье яданагүй,— гээд звеное даагша Афанасьев харюусаба.

Тэдэнэр сабшаланда удтэ байрланхай. Бүхы эдеэ хоолынь, унтари хэбтэринь колхозһоо үгтэнэ. Шиигтэй газарай ногоо сабшахадаа үмдэхэ резинэ сабхи, бээлэй гэхэ мэтэшье үгтэнхэй.

— Маанарта һанаагаа зоболхо юумэн үгы. Эдеэн һайн. Тоһон, саахар, мяхан бии. Бэшэ юун хэрэгтэйб. Гансал эдинэнээ харюулжа. Һайнаар худэлхэ ёнотойбди,— гээд тэдэнэй нэгэн хэлэбэ.

— Эдэнэршье худэлхэ. Тээд энэ манай Новоильинскэ поселково Советэй худэлмэришэдэ ерэжэ туһалха аад, һая арбаад хүн 11 час болоожо байхада ерэжэ, удэрэй 3 часта ябашоо. Хэлэжэ ядааб. Худөө гаража, эдеэлхэеэ ерэнэ гү гэжэ һанахаар. Поссоведэй түрүүлэгшэ өөрөө харагдаашьегүй. Сүлөөгүй байдаг юм ааб даа. Юрэдөөл, тэрэндэ иигэжэ өөрынгөө уялга дүүргэжэ болохогүй гээд һануулха байгаа. Иимэ туһалагшад манда хэрэггүй,— гээд Иосиф Зиновьевич мэдүүлээ һэн.

Колхозой үбһэшэдэй бусадшье звенонууд баһал арга туһаараа ниитын малда ехэ үбһэ бэлэдхэхэ гэжэ оролдожо байнхай. Энэ шухала хэрэгтэ ехэ багагүй хабаадана гэхэдэ болоно. Үбһэшэдые соёлой, худалдаа наймаанай талаар хэр зэргээр хангадаг байһаар һонирхобобди.

— Урда жэлнүүдтэ районһоо, Элхиһээ агитбригада ерэжэ, концерт хараулдаг юм һэн. Харин энэ жэлдэ нэгэшье ябаагүй байна. Ерэхэл юм гээ һэн. Харин автолавка ходо ябадаг,—гээд И. М. Якимов хэлэбэ.

Колхозой правлени, партийна организаци, профком, ВЛКСМ-эй комитет энээниие хараада абажа, усадхаха бээ гэжэ найданабди. Гоё дуугаар, һайхан наадаар хүн зониие уомашуулжа, үндэр бүтээсэтэй ажалда элсүүлхэ гээшэ мүн шухала ха юм.

М. САНДАНОВ,
манай корр.

Загарайн район.

...ШЭЭ АБАХА

...а малдаа хүсэд ...хэ, һайн шанартай ...ахэхэ гээшэ мүнөө ...шухала худэлмэри

...ай һайн ойлгожо, ...ноной ажалшад бү...долгоөө элсүүлэн ...үүлэй үедэ хура ...о һаатуулаашье ...нууд бүхы абта...180 мянган центнер ...868 центнерыень ...үсэбэй ёноор 47 ...о силос дараха ...нно дараа. 30 мян...о ногооной гурил ...ө байбал, 14190 ...нөөсэлөө.

...дээрэ хэлэгдэнэн ...ануд район соо ...лдэхэгшэн үшөөл ...буулагдажа байһа...

...ө хэрэглэгдэгүй ...ийжонуудшье бии ...лэлэмээр. Жэшээл...г бүхэнэй хүн зон ...дуугүй бултандаа ...ээнэй адууһа малда ...бэлэдхэхэ хэрэгтэ үшөөл хабаадалсанагүй. Ажахынуудта үбгэд хүгшэдэй, һурагшадай багахан звенонуудые эмхидхэжэ, ой модоной соорхоонуудай, таряанай газарай хоорондуурхи ногоо сабшажа, үбһэ горитой нэмэжэ бэлэдхэхэ арга хаа хаанагүй бии. Энэ ажалые арадай депутадуудай нютагай Соведэй гүйсэдкомууд хүсэд дүүрэн эмхидхэнэгүй гэхээр.

Түнхэнэй районой сельскэ болон сомоной Соведүүд үбһэ хуряаха түсэбөө 31,6 процент дүүргээ гэхэ гү, али бүхыдэнь 4 мянган центнер үбһэ бэлэдхээ. Хэрэнэй поселково, Жэмһэгэй сельскэ соведүүд үбһэ хуряалгада анхаралаа һайса харуулжа, түсэбтэ даабаринуудаа заатагүй дүүргэхээр оролдоно.

Ажахынуудай хоорондо дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ Харбяангуудай совхоз эрхимлэнэ. Энэ ажахы 7400 центнер үбһэ бэлэдхээд, түсэбтэ даабарияа 51 процентдэ хүргөө. Саяанай совхоз даабарияа — 39 процент, Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз — 38 процент дүүргээд байна.

Районой ажахынуудта үбһэ хуряалгын 80 звено эмхидхэгдэнхэй. Үбһэ бэлэдхэлгын һүүлшын хоёр арбан хоногто Харбяангуудай совхозой Г. Д. Марганова звено һайнаар ажаллаба. Звеногой гэшүүд һүүлэй арбан хоногто даабарияа 164 процент дүүргэжэ, ажалладаг хүн бүхэндөө 86 центнер үбһэ бэлдээ. Эндэхи үбһэшэд түсэбөө 73 процент дүүргээд байна. Саяанай совхозой Загтадай отделениин В. М. Чернегозой звеногойхид һүүлэй арбан үдэрэй даабариие 104 процент дүүргэнхэй, звеногойнгоо гэшүүн бүхэндэ 87 центнер үбһэ бэлдэжэ, хоёрдохи һуури эзэлбэ. Гурбадахи һуурида Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Л. А. Шотхонсевой звено гараа.

Үбһэшэдэй 80 звеногой 14-ниинь һүүлэй арбан хоногой түсэбтэ даабаринуудые дүүргээ. Тэдэнэй жэшээ, дүй дуршэлые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ шухала.

Ж. ЮБУХАЕВ,
манай корр.

Түнхэнэй район.

ОРОНОЙ ТАРЯАЛАН ДЭЭРЭ

БЕЛГОРОД. Ургаса хуряалга дээрэ дэлгэрһэн эсэсэй эрхим үрэ дүнгүүдэй түл

КПСС-ай XXVII съездын шийдхэбэринүүдые өөжөлгөөнтэй хүлээнэ

ОЛОНОЙ ЭДЭБХИИЕ ДЭЭШЭЛҮҮЛЭЭД БАЙХАДА

Үйлэдбэриие экономическа онол арганууд аар хүтэлбэрилхэ, хүнүүдэй эдэбхи үүсхэлые улам бадаруулха, һайн, бүтээсэ ехэтэй ажалайнь түлөө тэдэниие бодотоор урмашуулха, коллективүүдтэ бэеэ даагаад, бүхы асуудалнуудые өөһэдөө шийдхэжэ хүдэлхэ арга олгохо, эрхэнүүдыень үргэдхэхэ, демократиие улам гүнзэгырүүлхэ тухай КПСС-эй ЦК-гай июниин (1987 он) Пленумэй шийдхэбэринүүд соо онсолон заагдана.

Эгээл эндэ ажахын тоосоон, хамтын подряд гэхэ мэтэ онол арганууд, мүн ашаг үрэ ехэтэй социалис мүрысөөн амжалтын гол шухала үндэнэ һуринь боложо үгэхэ байна. Илангаяа мүнөө хаа аанагүй ажалай бүтээсые эрид дээшэлүүлхэ, бүхы продукциин шанарые һайжаруулха, өөрынь үнэ сэнгые хямдаруулха, тиигэжэ эсэстээ ашаг олзо ехээр абаад, мүнгэ зоосөөр өөһэдыгөө хангаха, гаргашаяа хаһаруулжа хүдэлдэг болохо зориллын табигдаад байхада, шэнэ гуримаар хүдэлхэ гээшэ бүришье ехэ удха шанартай.

Энээн тушаа нэгэ иимэ жишээ дурдая.

Тээсгэн «Пригородный» совхоздо малшадай зүблөөн боложо, үнэгэрһэн үбэлжэлгын үедэ түйлагдаһан үйлэдбэриин дүнгүүд болон мал ажалай продукциинүудые абаха, гүрэндэ худалдаха байгша оной түсэбэй дүүргэлтэ тухай асуудал хэлсэгдэһэн байна.

Энэ үе соо совхозой мал ажалай хүдэлмэрилэгшэд, илангаяа һу һаалиин комплекс болон фермын коллективүүд һайн үрэ дүнгүүдые түйлана гэжэ онсолон тэмдэглэхээр. Жишээлхэдэ, үбэлжэлгын хаһада ажахы бүхыдээ 6840 центнер һу һааха байһан һаа, тэрэнээ 7445 центнертэ хүргөө. Энэнь гансашье түсэбһөө дээшэ гараа бэшэ, мүн социалис уялганууд соо хараалагдаһанхаа ехэ байна.

Үбэлэй һарануудта үнеэдэйнгээ һу шэмые дээшэлүүлжэ шадаһанай ашаар Сотниковой һу һаалиин комплекс, Ошурковай фермэшье нёдондоной энэ үеынхитэй сасуулхада, үнеэн бүриһөө һураггүй ехэ һу абаа. Тусхайлбал, Ошурковай фермынхид (даагшань А. И. Бурцева) жэлэй эхиннээ хойшо үнеэн бүриһөө 2008 килограмм һу һаагаа гэхэ гү, али нёдондоноймхиһоо тэрэнээ 9 шахуу процентээр дээшэлүүлээ. Эндэхи түрүү һаалишад М. В. Гнатюк, Г. А. Рыжакова, В. В. Капралова гэгшэд үнэгэрһэн 7 һарада үнеэн бүриһөө 2211—2320 килограмм һу һаагаад байхадаа, энэ жэлдэ 3800-4000 килограммай дабаа дабаха дүүрэн хүсэлтэй байһанаа хаһуулна. Ажахы соо бүхы 22 һаалишадай 16-ниинь һу һааха хахад жэлэй даабариио 100-һаа 120 процент хүрэтэр дүүргэнэн байна.

Тэрэ хайшан гээд, ямар аргаар ажахыда үнеэдэй һу шэмэ эрид дээшэлүүлэгдээ гээшэб гэһэн асуудал гараа.

Түбхын түрүүн хамтын подрядаар хүдэлдэг боложо, абаһан һүнэйнгөө, тэрэнэйнгээ шанарай ааргээр гол түлөөһэ абадаг, һайн үрэ дүнгүүдэй түлөө хүсэд урмашуулагдадаг болоходоо, хүнүүд ажалдаа үрдынхиһаа тад ондоогоор хандана. Хүн бүхэнэй, хамтын хаһаруусалга дээшэлнэ.

Үнэрэгшэ үбэлдөө совхозой адууһа мал үбһэ тэжээлээр урда урдынхиһаа үлүү һайнаар хангагданхай байгаа гэхын аргагүй. Имагтал хүнүүдэй ажалдаа хаһалга, хаһаруусалга ехэтэйгээр хандадаг болоһоной, эдэбхи хэшээлэйнь дээшэлһэнэй, комплекс, фермэдэ бүхы юумэнэй гуримтай, нарин нягта болоһоной ашаар һу һаали хараа байса дээшэлүүлэгдээ гэжэ тэмдэглэхээр. Энээнһээ урагша тэжээлэй цехтэ хүдэлэгшэд, үхэр малда тэжээл эөөгшэд, мал адуулагшад фермэдэ һүнэй хэр һаагдажа байһаарнь ородоо һонирходоггүй байгаа. Харин мүнөө тэдэнэй түлөөһэнэй һаагдаһан һүнһөө сэхэ дулдыдадаг болоходо, ажалдаа хандасань тад ондоо болоо бшуу.

Тиигэжэл үбэлжэлгын үедэ Ошурковай фермэ үнеэн бүриһөө 1858 килограмм һу һааха даабаритай һаа, тэрэнээ 2191 килограммда хүргэжэ шадаа. Сотниковой комплексдо 1700-най орондо 1728 килограмм һүн абтаа. Тэрэшэлэн урда жэлэй үбэлжэлгын үеынхитэй сасуулхада, үнеэн бүриһөө 511 килограммаар ехэ һүн һаагдаа.

Шэнэ гуримаар хүдэлдэг болоһоноо хойшо түрүү болон гээгдэжэ ябаһан һаалишадай ажалай дүнгүүдэй илгеань бага болоо. Жишээлхэдэ, Ошурковай фермэдэ түрүү һаалишадай жэлэй эхиннһөө хойшо үнеэн бүриһөө 2211—2320 килограмм һу һаахадань, эгээл гээгдэжэ ябаһан һаалишад 1650-1716 килограмм һу абанхай.

Эндэ һаалишадай мэргэжэл шадабариин адли бэшэ байһаниинь элирнэ. Тиимэһээ һаалишад, малшадай дунда саг үргэлжэ һуралсал эмхидхэжэ, түрүүшүүлэй дүй дүршэлые дэлгэрүүлхэ гэгшэ тон шухала болоно. Энэмнай үйлэдбэриин үрэ дүнгүүдые үшөө дээшэлүүлхэ арга нүхэсэл мүн. Һаалишан В. В. Капралова үнэгэрһэн үбэлжэлгын үедэ үнеэн бүриһөө 2861 килограмм һу һаагаа гэхэ гү, али совхозой дунда ээргын үрэ дүнгүүдһээ тэрэнь 790 килограммаар ехэ байгаа. Хэрбээ олонхи һаалишадай энэ хэмжээндэ хүрөө һаань, хэды ехэ сагаан эдеэн нэмэжэ абтаха бэлэйб.

Шэнэ гуримаар хүдэлдэг болоһонһоо хойшо һүнэй шанар болон тоһолигынь баһал дээшэлжэ байна. Нёдондо энэ үедэ фермэ, комплексдо һаагдаһан һүнэй тоһолигынь 3,62 процент болодог байһан һаа, мүнөө тэрэнь 3,84 процентдэ хүрэнэ.

Үшөө нэгэ хэдэн тоо дурдая. Үнэгэрһэн жэлэй энэ үеынхитэй сасуулхада, байгша оной 7 һарада бүхы дээрээ ажахыда һу һаали 239 центнерээр дээшэлүүлэгдээ. Онолхи һаалишад зунай һарануудташье һу ехээр һаана.. Үнэгэрэгшэ июль һарада Ошурковай фермын бэрхэ һаалишад Ю. Н. Можарова, В. А. Кравченко, М. В. Гнатюк, Г. А. Рыжакова гэгшэд үнеэн бүриһөө 370—401 килограмм һу һааһан байна.

Энээнэй ашаар совхоз һу гүрэндэ худалдаха жэлэй түрүүшын хахадай түсэбые амжалтатайгаар дүүргээд, мүнөө гүрбадахи кварталай даабариие бүһал үлүүлэн дүүргэхээр ородоно. Гадна ехэнхи һүн нэгэдэхи сортоор тушаагдана.

Жэлэй ямаршье сагта һу һаалиие дээшэлүүлхэ хэрэгтэ Ошурковай фермын мал адуулагшад Ф. К. Рыжаков, Л. П. Патрахин, Н. М. Гнатюк, Сотниковой комплексын малшад И. П. Игумнов, Н. Т. Шатин, аха дүүнэр Юнай-ли, слесарь-механигууд Н. В. Куршо, П. В. Сафонов гэгшэд баһал бага бэшэ хубита оруулна гээшэ. Нэгэдэхээр, саг соогоо һайнаар буйлуулагдаһан тэжээл эдеэд, оролдосотойгоор адуулагдаад байхадаал үнеэн ашаг шэмэ ехээр үгэнэ бшуу. Хоёрдохоор, фермэ, комплексын оньһон тухеэрэлгэнүүдые һайнаар харуу һалжа, һаадгүйгоор хүдэлгэхэ, байрануудаа сэбэр, гуримтай байлгаха гээшэ продукци ехээр абаха хэрэгтэ бага бэшэ нүлөө үзүүлнэ.

Эндэ тугалшадай ажалые тэмдэглэнгүй үнэрхын аргагүй. Бэрхэ тугалшан З. Н. Титова харуу һалдаг тугалнуудайнгаа тус бүриин шэгнүүрые жэлэй эхиннһээ хойшо сүүдхэдэ 669 граммаар нэмээгээ. Үсхэбридэ табигдаха заһагдаагүй эдэ бүруу, хашарагуудые харуу һалдаг малшан П. А. Чернов үбэлдөө, хабартаа үхэр бүхэнэй шэгнүүрые сүүдхэдэ 530 граммаар нэмээгээ юм.

Эдэ зөрим тэды үрэ дүнгүүд юу харуулнаб гэхэдэ, ажалай эмхидхэлые, түлөөһэнэй гуримые шэнээр табяад, илангаяа ажалай түлөөһые эсэсэй үрэ дүнгүүдтэй сэхэ холбоод байхада, продукци үйлэдбэрилгэ хараа байса дээшэлнэ, шанарынь һайжарна. Энээнһээ ажахын экономическа үрэ дүнгүүд баһал дээшэлхэ зэргэтэй. Иигээд ерэхэдэ хүнүүдэй эдэбхи үүсхэлые, оролдолго хэшээлые дээшэлүүлхэ гээшэ хубилган шэнэдхэлгын шухала зүүхэ нүхэсэлнүүдэй нэгэн болохо гэжэ үшөө дахин гэршэлнэ.

Тиимэһээ «Пригородный» совхоздо овощ үргуулдаг бригадада, һу һаалиин фермэ болон комплексдо, мүн бусадшье һалбэринүүдта бэлүүлэгдэжэ байһан хүдэлмэри алишье талаараа эүб гэжэ түрүүшын үрэ дүнгүүд харуулна.

В. НИНДАКОВ,
совхозой тоо бүридхэгшэ-селекционер.
Иваалгын район.

Мүрысөөнэй түрүү зэргэдэ

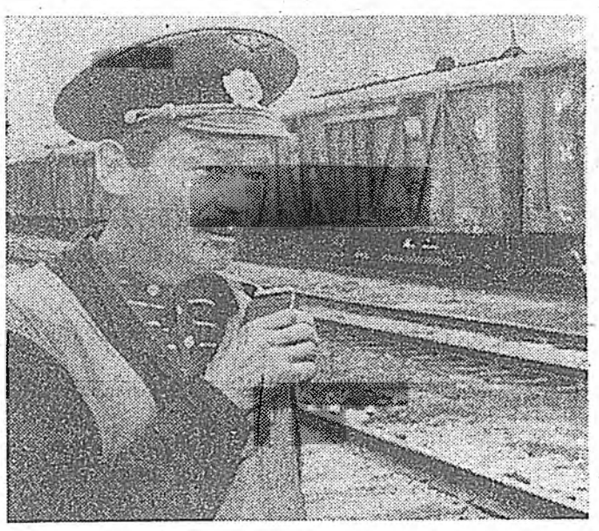

Джида станциин коллектив жэлэй эхиннһээ Улаан-Удын отделениин подразделениинүүдэй дундаһаа түрүү һуури хоёр дахин эзэлээ. Ажалаа урагшатайгаар ябуулха хэрэгтэ станциин дежурнануд Татьяна Мункуева, Анастасия Ходикова, ахамад кондукторнууд Геннадий Викторов, Александр Лапин ехэ үүргэ дүүргэдэг.

А. И. Лапин 6 жэлэй туршада эндэ ажаллана. Коммунис ажалай ударнигай нэрэ эзэргэдэ хүртэнхэй, нүхэдэй сүүдэй гэшүүн юм.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: А. И. Лапин.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

«Комсомольский», Туранай совхозуудай мал

ҮҮСХЭЛ ДЭМЖЭНЭБДИ

ХҮБШЫН БЭЛШЭЭР

Һаяхан бидэ районой агрогромышленна нэгэдэлэй ахамад зоотехник Данзан Дариевтай суглаа нилээд эртэлэн, Үдын совхозой Баян-Голой отделениин түрүү үхэршэн Владимир Бадмаевай гүүртын зуһалан тээшэ зорижо ошоо һэмди. Эндэ хүрэжэ ерэхэдэмнай эртын нарон уулын саанаһаа һаял нөөрэн гаража байба. Газа аалин намдуу, тойроод хон-жэн. Үглөөнэй нэрюундэ шубуу шонхорой пишаганалдаха элихэнээр дуулдана.

Үхэршэн Бадмаевай зунай байра Хан-Жаргалан гэжэ газарай эгээл эхиндэ бүтүү хубшэ ой тайга соо оршодог. Зуһалангай гэр, малайнь хашаа хорёо нарһа, хуһан модонуудай дундахи багахан сохрхой соо табигдаһан. Тэндэһээнь гурбан тээшээ — хойшоо, зүүлжэ, баруулжаа — хадын ташалангуудаар, наруули майла газарнуудаар таража малынь атарлан бэлшэдэг юм.

Газаа эртэ байгаашье һаань, ахалагша малшан үни хада үхэрнүүдэй бэлшээридэнь гарганхай байгаа бэлэй.

Унай табиһан хорёогой үүдэндэ соохор самсатай, хара хурин шарайтай һаһажаал хүнтэй уулзабабди. Үе һаһандаа ажал хэжэ холоһон, хатуужаһан альгатай, барьягар томо гартай, һаһатай боложо ябаһаншье һаа, хүнэн гэшхэдэлтэй энэ хүмнай Владимирай эсэгэ Дондок Бадмаев байба.

— Хүбүүн малаа бэлшээридэнь туужа гаргаа. Һүүлэй үедэ үдэрэй халуунда һоно батаганаанай олон гэшэнь аргагүй болоод байна. Унай табингүй байхынь аргагүй. Һүниндөөшье дулаан хоноходнь эдэ шиигануур, ута хушуута гэхэ мэтэ амитанай шуһаар хооллогшод хүн зондошье, үхэр малдашье амархо зали үгэнэгүйл даа,—гэжэ үбгэжөөл хэлээд,— тэрүү-тэгэ хадын урда ташаланда малнай мэнэ-мэнэ хушууран гаража ерэхэ байха. Эмээл морёор ошоһон Володишье харагдаха ёһотой. Хэрэгтэй һаатнай, тэмдэг үгэхэб. Тэндэһээ дурамбайдахадаа, машиныетнай хараха даа,— гээд, тэрэ бидэниие дахуулан гартээ оробо.

Гэр соонь сэбэр. зохид. Шэрдэмэл шалань ялайса угаагданхай. Таг дээрэ аяга табагуудайнь ябталаатай байхань харгдана. Мүн тэндэнь газета, журналнууд, элдэб номууд табяатай. «Эдэнээ сүлөө сагтаа иража харагшабди даа», — гэнэ Дондок Бадмаев.

Ехэ үни болоншьегүй, гэрэйнь сонхоор зүүн-хойшоо харахадамнай, хадын ташалангаар үхэр малай һубэрин бэлшэжэ ябахань зураг дээрэ мэтээр холоһоо харагдаба. Тээ наанань эмээл моритой хүн ябана.

— Энээгээр харыт,—гээд, үбгэжөөл һаднагта үлгөөтэй байһан дурамбай абажа, бидэндэ һарбайба.

Ехоор лэ дүтэ болгохо юм байна даа. Бүри хажууда байһан шэнгээр харагдана. Нюдэнһөө дурамбайгаа холодуулхада, бэлшэжэ ябаһан мал арай шахуу гэхээр, зааханууд шэнги боложо харагдаха юм.

Хөөрэлдэһөөр байтараа Дондок Бадмаев газаашаа гаража, унай дээрээ аргал нэмэжэ хээд, тэрэ түмэр хүрзөөр хүдэлгэн худхана. Утааниинь удхэнөөр өөдөө бааяба. Хубүүндээ тэмдэг үгөө хаш. Бидэнэй харанаар байса тэрэнь мориёо гэр тээшэ залаба.

— Манай гүүртэдэ 143 гунжад даалгадажа үгтэнхэй. Тэдэнэй үрэжүүлэгдээд, совхозой һу һаалиин фермэнүүдтэ эльгээгдэжэ, шэнэ үнеэд болохо ёһотой юм. Мүнөө үхэр малнай яһала тэбээрээ, таргалаа. Урда жэлнүүдэйхидэ ородоо, ногоон эндэмнай тимэшье һайн бэшэ. Һоно, батаганаан, боргооһон олон даа. Адууһа малда зоболонтой болошоо. Унайл табихаһаа бэшэ арга байхагүй,—гэжэ хэлээд, Владимир Бадмаев нэгэ бага дуугай байһанай удаа хөөрөөгөө үргэлжэлүүлнэ. — Һэбшээ һалхитай газарыень шэлэжэ, малаа бэлшээнэбди.

— Нэмэлтэ шэгнүүр абаха даабаритай дүүргэгдэнэ гү? Зоотехникүүд хэзээ ниишэ ерэжэ, һүүлшынхээ шэгнээ һэм? —гэжэ Данзан Дариев һонирхобо.

— Үбһэ хуряалгын урда тээ шэгнээ бэлэй. Тиихэдэ үхэр бүхэмнай шэгнүүрээ сүүдхэдэ 900 шахуу граммаар нэмээһэн байгаа. Мүнөө август соо үшөө дээшэлһэн байха ёһотой,—гэжэ үхэршэн хаһуусаба.

— Республикын түрүү ажахынууд «Комсомольский», Туранай совхозуудай малшадай зунай бэлшээриин үедэ адууһа малай шэгнүүр өхэзр нэмээхэ, тэдэниие һайнаар адуулжа, таргалуулха, һу, мяха ехээр абаха гэһэн үүсхэл тухай газетэдэ уншажа, радиогоор шагнажа, танилсаа зон бээзт? — гээд асуугдаба.

— Танилсаа, — гэжэ Данзан Дариев уншахыешье үнэн. Бадмаевай байхадаа, өөрынь мэри хараажа хиһаа һайнаар байна гэжэ хэлээ. Бадмаевай үбгэн жэ үбгэн Бадмаевай дэ хабаадаг дуулгаба.

— Баабай, өөрынь ёһоор ёһотой. Нүүдэ адуулжа, гаа толгой бүтотой. Нүүдэ 800 гэ ёһотой зүйсэд хэ граммда хүрэ бии. Энэ һаа партийн лагдахэ байгаа ханда ша малшан мэдэ тэрэнэ

Эдэнэй зүбодотоор газарһаа хэдэн ородоо Буряад зэйда дай үбһэ ногоо орлогш хамагай һуулэмда хоо байгаа. Тиин дуулалшье ридэ ябаһан нуудалшье ногооной шэндо хама хойно үбэлэжэ хэлэхэ ржэ ерэдэг нөө жэлдэ ин район нүүдтэй ажаг нэгэн ралдуулан, имаг ха зуураа, ожо, эн тэлбэрилэгшэ ргуулинн Бадмаевай ха хуулгаа КПС халнуудые хэ хюруугай уне гадаг газар үбһэ хуряалг

Хэнэйшье газарнуудай хатуурган шаг һэеэ гээдэг ай энэ удаа Удм малшан В. Н үдэр уридшэ шээриһээ бу хэнээ ногоо гаха аргатай

— Партийн (1987 он) Пл нуудтай тан манай орон хубилгалгы раа шугамай лэгдэжэ бай рэгтэ совет хубита оруулн тябринин 70 ажалай бэлэ гэтэй,—гээд, Дондокович тэйгээ хамта гэшье гаргаа мэлтэ шэгнүү гээ түсэбтэ һэрын долоо хэ байнаа

Хоринин р

ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭЛГЭ — БҮГЭДЫН ХЭРЭГ

Репортаж

САГ ОШОО, ШАМДАХААР БОЛООЛ

ХАНДАГАЙТА гэжэ газарта үдын хойно хүрэбэбди. Сабшалангай дундуур годирон ошоһон нариихан харгыгаар автомашинаар гүйлгэлдэнэбди. Харгын хоёр захаар эндэ тэндэ һуринүүд нэгэ нэгэрээ тобойлдохо юм.

— Эдэ нихэдээ һуринүүдээ нэгэ газарта юундэ суглуулнагүй гээшэб? Талаар дүүрэн тараагаад, һүүлдэ хорёолходонь өөһэдтэнь лэ хүшэр байха ха юм,—гэжэ Ушхайтын совхозой парткомой секретарь Дамдин Доржиевич гайхана.

Бороолжын саагуур тойроод гарахадаа, тээ саана сомогдожо байһан һуриин ойро тракторнуудые обёороод, тиишэ ошобобди. Эндэ Баян-Жаргал Аюшеевэй ударидадаг бригада үбһэ тэжээл бэлэдхэнэ гэжэ нүхэр Дымшеев дуулгаба.

Энэ бригада хүсэд оньһожоруулагданхай юм. Бүридэлдэнь 8 трактор болон үбһэ хуряалгын бусад техникэ бии. Бригадада мүнөө дээрээ 15 хүн тоологдоно.

— Үбһэндөө ороһоорнай һара тухай саг үнэгэрбэ. Энэ үе соо 400-гаад гектар сабшалангай ногоо унагаагаад байнабди. Үсэгэлдэр 18-дахи һуриео сомобобди. 2000 центнер тухай үбһэн сомогдобо, —гэжэ Б-Ж. Аюшеев хөөрэнэ.

Тиихэдэнь нүхэр Дымшеев үшөө нэгэ дүн тоолоод гаргаба:

— Үнэгэрһэн 15 үдэр соо нэгэ хүнтнай ородоол 56 центнер үбһэ бэлдээ. Энэ хадаа тон ахир дүн гээшэ гэжэ өөһэдөөшье һайн ойлгоно ха юмта даа.

— Тиимэ даа. Бирагүйхэнөөр хүдэлһэнөө булта һайн мэдэнэбди. Шалтагаан гэхэдэ... Һаянай бороо орожо, ехэ һаад хэбэ,—гэжэ бригадир хаһаруусаба.

Тиигээд газарһаа хэдэн ногообори үбһэ абаад:

— Бараад үзэгты даа, шиигтэй губ даа. Бороодо нороһон үбһэ хатаахын тула ГВК-6 тухэлэй тармуураар хэдэн дахин урбуулнабди. Иигэжэ горитой согаа баранабди,—гэбэ.

Удаань Ц-Д. Батожаповай ударидадаг оньһожоруулагдамал бригадын хүдэлдэг Холбоолжон гэжэ газарта хүрэбэбди. Энэ бригадын хүсөөр 480 гектар сабшалан дээрэһээ 3980 центнер үбһэ түсэбэй ёһоор хуряагдахаар хараалагданхай юм. Манай ябаһан үдэр болотор бригадынхид 200 гектар сабшаланһаа 2000-гаад центнертэй болонхой байба.

Үргэнөөр хабтайһан Хөөлэнтиин нуурай баруугаар хойшолходомнай гурба-дүрбэн трактор нэгэ һүри соможо байба. Эндэ В. Золотарёвой ударидадаг хүсэд оньһожоруулагдаагүй бригада ажаллана. Хуряалгын эхилһэнһээ хойшо бригадынхид ородоол 60 гектар сабшалан дээрэһээ миин 300-аад центнер үбһэ хуряагаа. Мүнөө жэлэйнь түсэб тухай хэлэбэл, тэдэнэр 80 гектар газарһаа 600 центнер үбһэ тэжээл абаха ёһотой юм.

Үбһэшэд машиныгнай ойро сугларба. Үдэшын хэды саг болотор ажаллана хаб гэжэ һонирхоходомнай, бригадир иигэжэ хаһаруусаба: «Нараная ороторо хүдэлнэбди. Тээд техникэмнай сула эбдэрэжэ, урагшань ябуулнагүй. Тиимэһээ үдэр бүри шахуу Ушхайта руу харгылнаб».

Тиихэдэ үбһэшэдэй олонхидынь мүн лэ үдэшэ бүри һуурин ошожо хонодог ха гэжэ хөөрэлдөөнһөө ойлгобобди.

Энэ бригадынхид бусадта адли арбаад хоногой урда үбһэндөө ороһон байна. Хэрбээ ажалай гурим, чүрам сахижа ажаллаһан байгаа һаа, сабшалангайнгаа үбһэ дуулаһан хуряагаад, мүнөө хүршэнэртөө туһалжа байха һэн гэһэн бодол бии болоо бэлэй. «Эбдэрээд һаладаггүй» техникэ эндэ хэр эзэргэ гэмтэй хаб?

Шэнэһэтэ-Нуур гэжэ газарта түбхинэһэн үбһэшэдтэ хүрэхэдэмнай, бригадирынь отогтоо байба. Танилсабабди. Цыденжаб Базаржапович Батоцыреновэ жара наһаяа шахажа ябаһан хүн, бухы наһаараа худөө ажахыда ажаллаа. Тиимэһээ хүдэлмэрээ алишье талаһаань гүнзэгырөөг шудаланхай. Нүхэр Батоцыреновэй ударидадаг оньһожоруулагдамал бригадынхид бусадһаа түрүүлжэ ябана. Үдэр бүри 200-гаад центнер тухай үбһэн сомогдоно. Үбһэнэй эхиннһээ тэрэнээ 500-гаад гектар сабшалангай ногоо хуряагаад, гушаад һуритэй болонхой. Энэнь хадаа 2700-гаад центнер тэжээл гээшэ. Тэдэнэр 870 гектар сабшаланһаа 6860 центнер үбһэ хуряаха түсэбтэй. Ц. Батоцыреновэй бригадын хүдэлмэридэ саг соогоо усадхагдаагүй дутуу дундануд баһа бии.

— ПРП-1,6 тухэлэй рулонно шэнэ прессэйбди. Тээд тэрэнээ мүртэйгоор ябуулжа шадаха хумной олдоногүйл даа. Энэ тэрэ зүйлынь үдэр бүри эбдэрхэ юм,—гээд Ц. Батоцыреновэй хөөрэнэ.

Энэ пресс хадаа 350 килограмм шэгнүүрэтэй бухал хэдыхэн минутын туршэда суглуулдаг юм. Тиимэһээ прессэй байнгүй хүдэлбэл, үдэрэй туршада хэды ехэ ажал хэгдэхэ һэм гэжэ ойлгосотой.

Нёдондо энэл үедэ бригадынхид 3500-гаад центнер һайн шанартай үбһэ тэжээл бэлэдхэдэ байгаа. Тээд мүнөө тэдэндэ юун һаалта хэнэб? Ганцал «ажал хэхэ дурагүй» ПРП-1,6 тухэлэй «хашан» прессые эзэмэлэлтэй гү?

Мүнөө жэлэй ногоон муу. Тиимэһээ зон дурата дурагүйгөөр ажаллана гэһэн удхатай үгэнүүдые бригадын гэшүүдэй нэгэнһээ дуулаад, энэнэдэнь этигэхэ, үгыгөөшье ойлгожо ядабаб.

Эндэһээ гараад, Адуунай гүүртэ гэжэ газарта ажаллажа байһан Намдаков Буда Цыреновичэй ударидадаг звеногойхидой отогто хуряхэдэмнай, хүн үгы байба. Хэжэнгын гол гэжэ газарта ерэхэдээ, ДТ-75 тухэлэй тракторай һүри шэрээд ябахые харабабди. Эндэ 4 хүн ажаллажа байба. Тэдээнтэй хөөрэлдэхэдөө, бригадырынь совхозой түб ороһой гэжэ мэдэбэбди. Хүсэд оньһожоруулагдаагүй энэ звено 140 гектар сабшаланһаа 900 центнер үбһэ тэжээл хуряаха ёһотой юм. Мүнөөдэрэй дүнгөөр 80 гектарһаа 300 тухай центнер үбһэн абтаад байна.

— Тракторнууд дуталдана. Хэжэнгын сельско Советэй мэдэлэй трактор манда үгтэнхэй. Тээд тэрэ трактористнай удэшэ бүри 6—7 сагта ажалаа хаяад, гэртээ харишанал даа, —гэжэ хэлээд, үбһэшэдэй нэгэн асууһан тухэлтэйгөөр нүхэр Дымшеев тээшэ харабэ.

Бухыдоо Ушхайтын совхоздо үбһэ тэжээл бэлэдхэлгын ямараар ябажа байһан тухай хэлэхэдэ, иимэ байна.

Эндэ үбһэшэдэй 13 звено мүнөө ажаллана. Тэрэнэй тоодо хүсэд оньһожоруулагданхай 3, хүсэд оньһожоруулагдаагүй 2, гар хажууршадай 8 бригада тоологдоно. Энээнһээ гадна, совхозой хонишон бухэн оорын звено байгуулжа, үбһэ тэжээлээ бэлдэдэг. 3—4 хүнһөө бүридэнэн иимэ хэдэн звено ажаллажа эхилэнхэй юм. Тэжээл бэлэдхэлгэдэ дүн хамта 120-ёод хүн хабаадана. Энэ хадаа бага хүсэн гээшэ. Түсэбэй ёһоор, энээндэ 200-гаад хүн хабаадаха ёһотой!

Мүнөө жэлдэ совхоз 30 мянган центнер үбһэ тэжээл бэлэдхэхэ юм. Мүнөө ородоол 10000 центнер үбһэн абтаад байна. Иимэ эрхэ байдалда совхозой хүтэлбэрилэгшэд ямар эрид хэмжээнүүдые абана гээшэб?

— Халуун хаһын эхиндэ муу бэлэдхэлгэй байһамнай нэн түрүүн хүтэлбэрилэгшэдэй гэмэ гээшэ. Энээнэ булта һайн ойлгонобди. Тиимэһээ эдэ үдэрнүүдтэ бухы дутуу дунданууда усадхаха гэжэ ородохобди,— гэжэ Дамдин Доржиевич хэлээ һэн.

Үбһэ тэжээл саг соонь, һайн шанартайгаар бэлэдхэлгэдэ туһалхын түлөө совхоздо саг зуурын партийна 3, комсомолой 3 бүлэгүүд эмхидхэгдэнхэй. Гадна, депутадуудай 4, арадай инаалтын 6 пост байгуулагданхай. Тиихэдэ 11 агитатор, 9 лектор үбһэшэдтэ саг үргэлжэ ябадаг байна. Үбһэ тэжээл бэлдэлгэдэ 35 коммунист, 66 комсомолец эдэбхитэйгээр хабаадана.

Тиимэһээ парткомой секретарь Д. Д. Дымшеевэй бата үгэдэ найдахада болохо гэжэ һанагдана.

Д. ДАМБАЕВ,
манай корр.
Хэжэнгын район.

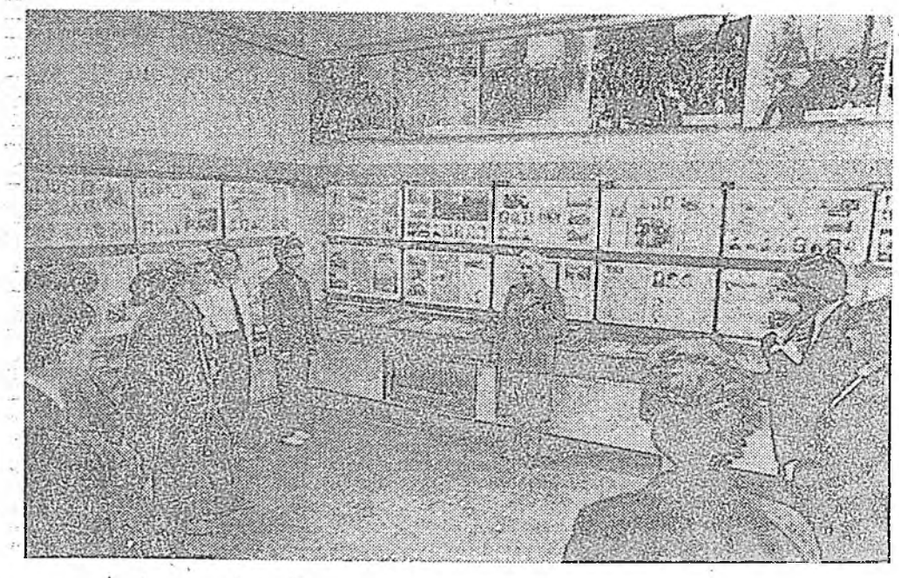

ЭНДЭ ПАРТИИН VI СЪЕЗД БОЛОО

ЛЕНИНГРАД. Иван Черныхэй нэрэмжэтэ үйлсэдэ оршоһон нэгэ дабхар хуушанай гэр гансашье Ленинградай бэшэ, мүн бухы ороноймнай түүхэтэй сэхэ холбоотой. Эндэ 1917 оной март—октябрь һарануудта партиин Нарвско-Петергофско райком ба большевигүүдэй сэрэгэй эмхи оршодог байгаа. 1917 оной июлиин 30-да (августын 12-то) энэ гэр соо РСДРП(б)-гэй VI съезд боложо, партиие зэбсэгтэ бүһалгаанда зоригжуулһан байгаа гэжэ энэ гэрэй нюур талада бухалэгдэһэн дурасхаалта самбар дээрэ уншанабди.

Мүнөө энэ гэр соо Нарвска заставын түүхын арадай музей эмхидхэгдэнхэй. РСДРП(б)-гэй VI съезд, делегадууд тухайнь хөөрэһэн документнүүд, материалнууд эндэ олоор табигданхай. Агуу Октябриин 70 жэлэй ойн баярай урда тээ музейдэ орогшод манай партиин болон гүрэнэй түүхын хуудануудтай һонирхон танилсана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Нарвска заставын түүхын арадай музейн нэгэ зал соо.

ТАСС-ай фотохроника.

ОКТЯБРЬһАА МАНАЙ ҮДЭРНУУД ХҮРЭ

Далан жэлэй урда тээ Россида социалис обществын байгуулагдахада, совет соёл хүгжөөгдэжэ эхилээ һэн. Хүшэр хүндэ, үшөө үзэгдөөгүй зам тэрэ гаталаа. Арсашагүй түйлалтануудынь, дутуу дунданууднь мүнөө элеэр харагдана. Тээд гол шухалань гэбэл, урагшаа дабшаха зүб зам шэлэгдэнэн байгаа гэжэ дүүрэн харюусалгатайгаар баталжа болохо.

Үзэг башэг мэдэхэгүй хүн зонтой Россие үзэг бэшэгтэй орон болгохын тула хэды жэл хэрэгтэйб гээд 1917 оной революциин урда тээхэнэ мэргэжэлтэд арсалдаһан юм гэхэ. Европодохи хубида 250 жэл, Азидахи заха булангуудта 460 жэл хэрэгтэй гэжэ багсаалагдаһан гэхэ. Тээд социалис революци бухы орон дотор үзэг бэшэг мэдэхэгүй ябадалые 20 жэлэй туршада усадхаһан байна.

Революциин урда тээхи Россида олон арадууд болон үндэһэ яһатан ородын үзэг бэшэгүй, искусствагүй байһан. Уран зохёолой номууд 13 хэлэн дээрэ хэблэгдэдэг байгаа. Ородоол 9 арадта үндэһэн хэлэн дээрэ зүжэгүудые табидаг мэргэжэлтэ труппануд бии байһан. Октябриин илаһанай һүүлээр 50 арад ородын үзэг бэшэгтэй болоо. 89 хэлэн дээрэ уран һайханай зохёолнууд хэблэгдэдэг, 47 хэлэн дээрэ зүжэгүүд табигдадаг. Жишээлбэл, Казахстанда революциин урда тээ театр ородоошье байгаагүй. Мүнөө мэргэжэлтэ 36 театральна коллектив хүдэлнэ.

Социалис революциин урда тээ эстониихид. узбегүүдэй соёл болбосороо тухай, туркмэнүүд грузинуудай соёл болбосороо тухай юушье мэдэдэггүй байһан. Харин мүнөөдэр үндэһэн искусство бүхэн ганса ородынгоо бэшэ, харин бусад арадуудай олоон ухаанай баялигуудые хэрэглэн бяжана, үргэдэнэ. Авар поэт Расул Гамзатов иигэжэ хэлэһэн байна: «Манай дуунууд холуур дуулдадаг болоо, бидэшье холын арадуудай дуунные шагнанабди. Манай арадууд болон үндэһэ яһатад хэдэн зуун жэл соо бэе бэеэрээ таһаранги байгаа, мүнөө бидэнниё хэншье һалгаахагүй».

Агууехэ Октябриин социалис революциин һүүлээр шэнэ түхэлэй, урдынхиһаа тад ондоо хараа бодолтой искусствын хүдэлмэрилэгшэд бии болоо һэн. Зохёохы ажалтай интеллигенциин һанамжые бүхы эзргын хүтэлбэрилэгшэд анхаралдаа абадаг. Тэдэнэрэй нэрэ хүндэ айхабтар ехэ боложо байнхай. Мүнөө, хубилган шэнэдхэхэ хүдэлмэриин бэелүүлэгдэжэ байха үедэ, энэнь илангаяа эли байна. Уран зохёолшод, кинематографистнууд, театральна ажал ябуулагшад эндэ улам бүри эдэбхитэй үүргэ дүүргэнэ.

Арад олониитэ ехэ искусство гээшые ойлгожо шадахагүй гэжэ соёл шэнжэлэгшэд баталдаг байгаа, мүнөөшье баталдаг. Тиимэһээ «Олоной соёл болбосорол» гэдэгынь тэдээндэ хүрэхэ байха. Огто үгы байһанһаа энэнь дээрэ. Жиирэй улад орёо искусство, ёһотой литература, томоотой хүгжэм ойлгожо шадаха гэжэ 1917 оной революци бухы дэлхэйдэ, юумэндэ үнэншэдэггүй хүнүүдтэ харуулһан байна.

Бүри 1918 ондо, контрреволюцитай шанга тэмцэлэй ябуулагдажа байхада, үлэсхэлэн хооһон байдалай ба һандаралай жэлнүүдтэ Россида түрүүшынхээ Самарын (мүнөөнэй Куйбышев) типографида Дантегэй «Шэнэ ажабайдал» гэһэн шүлэглэмэл номтар ород хэлэн дээрэ хэблэгдээ һэн. «Хуурай элһэнэй шииг нойто шэнгээдэгтэл адляар, шэнэ Россин хүнүүд хэблэлэй материал зйхабтар хомхойгоор уншана» гэжэ американ журналист Джон Рид тэмдэглэһэн гэхэ. Театрнууд болон концертнүүдтэ хүнүүдэй ябаха баримтануудаар манай ороной дэлхэй дээрэ түрүүшын һуури эзэлдэг байһаниинь дэмы бэшэ.

Уг залгамжалан ерэһэн оюун ухаанай баялигуудта ямараар хандаха байһанаа социалис революци эли тодоор харуулаа һэн. СССР болбол урданай онсо шухаг зүйлнүүдые хамгаалха гүрэнэй нинтэ нэгэн гурим байгуулһан түрүүшын гүрэн болоно: Хамгаалгын зоно болон барилга гуримшуулгын зоно гэһэн ойлгомжонууд эндэ баһал түрүүшынх

Сергей Нестер... бирин технол... итут дүүргэд, Гу... РЭС-эй элем... ехтэ хүдэлхэе... ом. Тэрэ сагна... н жэл үнгэрш... Мэргэжэлээрээ... нһэн нэрэ эзэ... ЗУРАГ ДЭЭРЭ... ов.

Д. Алтаевай

...АГШАНАРАЙ АВГУСТЫН ЗҮБЛӨӨНЭЙ УРДА ТЭЭ

...ТИЗАТОРЫЕ кол... нүүрин эльгээхэ... бии, эльгээхэл... ...ленские эрхилэг... Дмитриевич Леонов... ...д, урдаа оруулха... ...рэнние аргадаһа... ...гоо. Хуушанайхяа... ...лобо гэзэлэ даа:... ...малай рассаданууд... ...машина нүрагш... ...дда хабартаа хо... ...ртаһан, харин ми... ...згүүлгэ тараадаг... ...гэзэлэ оройдоо...

...райком руу хон... ...гараа һэн, —гэжэ... ...шадай хүтэлбэри... ...ина Иннокентьевна... ...гүтаһанаа нюуна...

...лиин үүдэнэй ха... ...хоерэлдөөбди. ...лгын нажарай хү... ...хилжэ, һүргүүли... ...гаа. Һүргүүлиин... ...соо соохон, шэ... ...амералтын эхил... ...гай-шуутай үхибүүд... ...нгаа заха руу... ...Прибайкалец» кол... ...ектар газар та... ...гадай бригадада... ...Үгэзыень үгэһэн... ...ийнгэз үзэг бүхэ... ...бүрүүгүүлжэ эхил... ...лагламаршье һеа',... ...лон ушар болоо... ...калиин райгүйсэд... ...гэзэрэлые даага... ...Вальжинимаев сэг... ...намжые бүрүү... ...гэгүй. Колхозой... ...А. Н. Жилин, парт... ...ретарь Л. С. Пав... ...шефтэз абаһан... ...бүхы туһламжа... ...ганагаа зободог... ...үбшөөхөор бэлэн... ...юрын шэнги асуу... ...шидхэлгын хэм... ...хөрөй хоорон... ...хидоогуй юмые... ...И. Шац зүб хэ... ...ганахаан. Культыва... ...райкомой хубаажа... ...ые һайн үйлэ гэ... ...б бэшэ байна. Пар... ...дэрилгэшэд кадр... ...хиха юмые бүтээ... ...ийн тэдэнэй журам... ...ргатай байхаар хү... ...бөтөй. Һүргүүлиие... ...ийдэлгэдэшье энэ... ...үйсэд хабаатай ха...

...партийна орга... ...хенданаб, ре... ...ха тэрэзөнөэл бо... ...бодотоор харуул... ...үд менде олон бо... ...ны Бурядай АССР-... ...ой орлогшо З. А. ...амда хөөрөө һэн. ...ө аруушлыше, шиди... ...ссудалыше байха... ...ондо хамаг юумэн... ...ны хэлхэнь арай... ...н район хадаа тэ... ...ийсэн болоно... ...имагтал энэ... ...лоо, эндэ эрэг... ...Һүргүүлиин рефор... ...ргэ хүтэлбэрилжэ... ...даа КПСС-эй об...

комой бюро дээрэ эндэхи райкомой тоосоһоор жэл үлүү... тэйхэн саг үнгэрөө. «Плюсүүд... тэнь» орходоо «минусууд» олон байна гэжэ тоосооной үе... дэ элирүүлэгдэһэн хадань, хурса шүүмжэлэлһээ ямар һүргаал абтааб гэжэ нюдөөрөө хараха дуран хүрэһэн юм.

Партиин райкомой секретарь Татьяна Ильинична Житихинатай хамта документнүүдые харанабди. Нёдондо Прибайкалиин райком шэнэеэр һүргуу...

ҮГЛӨӨДЭРЭЙ ХЭШЭЭЛ

...лиин хэрэгүүдые анхарһан райкомууд үсөөн ёһотой гэжэ сэ... хэ тэмдэглэхэ шухала. Һүргүүлида хабаатай асуудалтайгаар пленум, эдэбхитэдэй зүблөөнүүд, бюрогой хоёр заседани болоһон байна. Гэбэшье хүлеэгдэгүй түрүүшын асуудал гаража ерэбэ. Ильинкын һүргүүлиин хүдэлмэри тухай райкомой бюрогой тоотоол соо гэгээрэлэй таһагые даагша Н. Ц. Бальжинимаев тушаа шүүмжэлхы үгэнүүдые уншабаб. Ойроминай һуйһан Николай Цыреторович гэнтэ гааража оробо. Бюро дээрэшье энээнние бүруушаагаа һэм, мүнөөшье тэрэ һанамжаяа хубилганагүйб, Ильинкын һүргүүлиие гэгээрэлэй таһаг ходол анхаржа байдаг гэхысэ.

— Дутуу дунданууддай бик байһан хойно бултанаймнай гэм гээшэ ааб даа,—гэжэ Т. И. Житихина бүруушаахяа ороллохо юм.

— Һүргүүлиие бидэ гээгдэлһээнь гаргаа ха юмбибди, — гэжэ гэгээрэлэй таһагые даагша өөрынхөө табинагүй. —Анхаралаа хандуулаагүй гэжэ хэлэлтэй аал?

Нюунагүйб, түрүүшээр энэ хоөрэлдөөе өхэшье хайхараагүй һэм. Зүгөөр һүүлдэнь район соогуур ябажа үзэхэдөө, энэ хөөрэлдөөн ходо һанаандам орожо ябаа. Һүргүүлиин реформо хадаа шэнэ һүргүүлида хирпиисэ оложо үгэхэ ябадалһаа, һурагшадай бригадада техникэ үгэлгэнөө эхилдэг бэшэ. Харин хүнүүдэй ухаан бодолые эрид хубилгажа, хэгдэһэн юмые үсөгэлдэрэйхөөрээ сэгнэжэ байха ябадалһаа ерсажа шадаха гээшэ реформын гол удха ха юм. Һүргүүли-саед тухэлэй эмхи зүргаан Карымск һуринда одоошье нээгдэбэ гэжэ, жэшээнь, Баярлаг...

...уроваде, Ильинкэдэ — һуралсалай 3 цехэй нээгдэһэн ушар хадаа һүргүүлиин хэрэгтэ ажахынхидуулай ондоогоор хандадаг болоһоной аша үрэ мүн. Районой түбтэ нютагай «Ремстройучасток» цехэй хоёр дабхар уужам һаруул байшан барижа үгөө. Тэндэ сроже харахадаа, юундэ урда тээнь энээнние бүтээжэ болохогүй байгааб гэһэн асуудал нанаасмни удаан зобоогоо һэн. Барилгашан— энэ хадаа район дотор эгээл хоморой мэргэжэл болонхой ха юм. Урдань шанга эрилтэ табигдадаггүй байгаа гэнэн гансал харюу олдохо...

Эрилтын һуладаһан ушар мүнөөшье үсөөн бэшэ гэжэ халаглахаар. Автономито республикын Гэгээрэлэй министерствын мэдээсэлэй ёһоор, Бурядай базова предприятинуудай, организацинуудай дүрбэнэй нэгэ хубинь һурагшадай мэргэжэл олохо ябадалые хангамаар хүдэлмэриин нүүринуудые эмхидхэхэ тухай шидхэбэриие дүүргээдүй. Энэ талаараа Прибайкалиин район һурагүй дээшээ байна. Тиимэһээ зарим нүхэд сэдьхэлээ амаруулжархёо хэбэртэй. Юрэдөол, партиин райкомой секретарь Т. И. Житихина ажахынхидуулые балай шүүмжлээдхёогүй һэн. Магад, шалтагаан үгы байгаа гү? Тэд манда танил болоһон «Прибайкалец» колхозодо үзэгдэһэн ушар юун тухай хэлэнэб?

—Астраханска технологи бэлүүлхэ эзэ зэбсэгүүдые хабарһаа хойшо эрэбэ, — гэжэ Турунтаевай һүргүүлиин үйлэдбэриин һуралсалай мастер А. П. Попов хөөрөө һэн. — Мүнөөшье хүрэтэр абажа шадаагүйб. Тэдэнь мүнөө болотор суурагтай хэбтэнэ. Бидэ имагтал тумһэнүүдые тарижа ургуулна бэшэбди, бидэ ерээдүйн механизаторнуудые бэлдэнэбди.

Баһа үгэгэ ойлголсолдоогүй ябадал гү? Гахэ зуура Комын һүргүүлида орходоо, Турунтаевайхид колхозтой нилээдгүй бата бэрисаатай. Ажахын ба һүргүүлиин коммунистнуудай хамтын суглааануудшье эндэ болодог ла. Тиигээдшье райкомой хүдэлмэриилэгшэд партийна хөөр организацида ходо ябажа байдаг. Зүгөөр хожомойхи тухайгаа бодонгүйгөөр ажаһууха зангаал үшөөл...

...ябуулгые түргэдхэхэ гээшэ бодото зорилго болоно. Юрын жэшээ дурдая: базова предприятинуудта, ажахынуудта ахалагша классуудай һурагшадта хүдэлмэриин гаһар түхеэрхэ хэрэг богонихон болзор соо бэелүүлэгдэһэн байна. Юуб гэхэдэ, хүтэлбэрилэгшэдтэнь, коммунистнуудта шанга эрилтэ табигдаһан байгаа. Тиигэжэ ахалагша классуудай һурагшадай мэргэжэл олохо ябадал хангагдаа. Турунтаевода, Татабайкалец» колхозодо, «Нестеровский», «Прибайкальский», «Ильинкинский» совхозуудта 300 шахуу һурагшад, һүргүүлиин бригадануудай бүридэлдэ орожо, тугалнуудые тэнжээн харууһалаа. Зүгөөр ажалай дүршэл олохо зуураа, ахалагша классай һурагшад мал ажалай мэргэжэлдэ дурлашана гэжэ хэлэхын аргагүй. Хүдөөгэй һүргүүли дүүргэһэн эдиршүүл леспромхозуудта, заводуудта, бусад эмхи зургаануудта хүдэлхэеэ дуратайгаар ошодог байна. Тэдэнэйнь тоо район соо үсөөн бэшэ.

Орёо асуудал болоно гү? Арсалтагүй. Зүгөөр мүнөөдэр энээнние шидхэжэ шадаагүй һаа, үглөөдэр нилээдгүй һаад тубэгүүдые ушаруулха. Энэ хэлэгдэшэ имагтал хүдэлмэришэдэй мэргэжэлдэ хабаатай бэшэ. Районой стипендиадуудай тоо жэл бүри ороодоол 5—6 хүн байдаг. Мүнөө жэлдэ һүргүүли дүүргэжэ гарагшадай хахадынь шахуу дэдэ һүргүүлида, техникумүүдтэ орохо гэжэ шидэлһэншье һаань, хубилһан юумэ үгы. Стипендиадуудые бэлдэнгүйгөөр, кадр тухай асуудалаа район хайша хэрэгээр шидхэнэ гэжэ хэлэлтэй. Экономикын һалбарида, медицинэдэ, соёл-гэгээрэлэй хүдэлмэридэ, гэгээрэлдэньшье иимэрхүү байдалтай болонхой. Эхин һүргүүлинуудта багшанарай мүнөө дуталдажа байһаниинь миин үшарһан эүйл бэшэ.

Гол шухала эдэ асуудалнууд тухай КПСС-эй райкомдо мэдэнэ гү? Мэдэнэ даа, мэдэнэ. Эдэ асуудалнуудые хэн нэгэн шидхэхэ дурагүй байна гэжэ би хэлэхэ аргагүй байнаб. Райкомой секретарь Т. И. Житихинае, пропагандын ба агитацийн таһагые даагша В. П. Суворовые, партийна бусад хүдэлмэрилэгшэдые һүргүүлиин коллективүүдтэ һайн мэдэхэ болонхой гэжэ багшанартай уулзахадаа, олон удаа дуулаһан байнаб. Гэхэ зуура райкомой хүдэлмэрилэгшэд, һүргүүлинуудта ошодог ябадалаа олошоруулбашье, һүргүүлиин хүндэ ашаае имагтал өөһэдынгөө хүсөөр хүдэлгэжэ шадахагүй бшуу. Ондоо үгөөр хэлэбэл, партийна эхин организацинуудай, коммунист бүхэнэй үүргые, дайшалхы үүсхэ...

...бүхөөр һуурижанхай гээшэ аабга. Һүргүүлиинхид хүдэлнэ гү? Энэ ёһоор гээшэ. Харин тэдэнэй ажал мүнөөдэрэй эрилтэдэ хэр зэргэ зохиноб —тэрэ шухала бэшэ.

Гэхын хажуугаар мэргэжэлэй һуралсалые **ажал хэжэ наадаха** ябадалһаа бодото хэрэг болгожо шадаһан Прибайкалидаа—эндэ партийна органуудай аша ехэ —ажал тусхай удха шанартай юм. Һуралсалай үнгэрһэн жэлэй туршада «Прилыень дээшэлүүлэнгүйгөөр, мүнөөдэрэй хурса асуудалнуудые шиидхэжэ шадахагүй.

Һуралсалай шанарые абажа үзэе. Багшын мэргэжэлгүй хүн эндэ сэгнэлтэ үгэжэ шадахагүй. Зүгөөр Прибайкалиин 70-аад коммунист багшанар мэргэжэлтэд гэжэ түхайлхаар ааб даа. Бүхы республикаһаа Турунтаево руу ерэжэ, нютагай һүргүүлиин директор Н. Д. Костиковагай ном зааха дүршэлые халажа абадаг байна. Харин район дотор тэрэнэй дүршэлые халажа абагшад олон гү? Мүнөө жэлдэ 11 багшанар гол конспектээр хүдэлжэ эхилхэ гэжэ гэгээрэлэй таһагые даагша арайхан харюу үгөө һэн. 400-гаад багшанарта энэ олон гү, али үсөөн гү—ооһэдоо бодожо үзэгты.

Ильинкын һүргүүлиин хүдэлмэри тухай асуудал хаража үзэхэдөө, тус коллективэй ажал ябуулгада бии байһан дутагдалнуудай унгиие КПСС-эй райкомой бюро зүбөөр элирхэйлэз гэжэ һанагдана. Партиин гэшүүн багшанарай наһые дунда эзэргэзрнь абажа харахада, 53 байгаа. 12 коммунистын ороодоол 5-ниинь хүдэлмэрилжэ байдаг. 1983 онһоо хойшо партийна организацида шэнэ гэшүүд абтаагүй. Иимэ үшарта дайшалхы үүсхэл, шэнэ юумэ үүсхэгшэд тухай хэлэжэ бололтой аал? Бирагүй иимэ үзэгдэл имагтал Ильинкын һүргүүлида хабаатай бэшэ, районой, республикын бусад һүргүүлинуудта ехэ хабаатай. Сэхыень хэлэхэдэ, Прибайкалида ябахадаа, ВЛКСМ-эй райком туша нилээд ехэ шүүмжэлэл хэгдэнэ гэжэ шэхээрээ дуулааб. Эндэшье партийн райком гэм зэмэй горитойхон хубиие өөртөө даажа абаха ёһотой.

Дотоодын хэрэгүүдэй таһагай комсомолшуудай эмхидхэһэн «Дзержинец» гэжэ эдиршүүлэй клуб байгуулһан түүхые райондо намда хөөрэжэ үгөө һэн. Энэ бүхы хэрэгэй, «бэрхэтэй» гэгдэһэн хэдэн арбаад хубүүдэй найдамтай аха нүхэрынь болоһон хүн — сержант Геннадий Мильвит. Тэд амаралтада гараангаа, Геннадий ондоо тээшээ ошохоор түхеэрбэ гэһэн һураг дуулдаа һэн. Тэрэнэй байгуулһан эдиршүүлэй коллектив үлэхэ гээшэ гү?

Зүгөөр түрүүшын алхам гээшэ удаадахи алхамуудай эхин, хубилалта гэдэргэз сухариха ёһогүй гэжэ мартаха хэрэгтэй. Прибайкалида яһала ехэ юумэн хэгдэнхэй. КПСС-эй обкомой бюрогой шидхэбэриин гүйсэдхэлтые хиналгын болзор һаяхан һунаагдаа һэн. Зуб лэ тиигээ.

А. БЫКОВ,
«Сельская жизнь» газетын корр.

Бурядай АССР.

(«Сельская жизнь» гэжэ газетэһээ абтаба).

...ЕНУМ БОЛОБО

...агүй байдалай түлөө тэмсэхэ Бүхэсоюзна бүлгэ... ...ай республиканска эмхиин ээлжэтэ пле... «Архидалга болон алкоголизм зайсуулха тухай» ...гай тогтоолой хэр бэелүүлэгдэжэ байһан тухай» ...гай тогтоолһоо уламжалан, хотонуудай, районуудай ...ай байдалай түлөө тэмсэхэ эмхинүүдэй дүүргэхэ ...ни гэһэн асуудал зүбшэн хэлсэгдэбэ. Республи... ...ийн түрүүлэгшын орлогшо Ф. И. Унагаев тус асуу... ...дахэл хэһэн байна.

...агүй байдалай түлөө тэмсэхэ Улаан-Удын город... ...ийн инструктор И. М. Убеев, Түнхэнэй рай... ...ийн хэрүүсалгата секретарь С. С. Сотников, Улаан-Советскэ районо эмхиин хэрүүсалгата секретарь ...ийн, Загарайн бутарууллга-илгалгын фабрикийн хү... ...ийн В. С. Морогова, Хоринй районо эмхиин ...та секретарь Л. И. Арефьева, Мухар-Шэбэрэй ...хиин хэрүүсалгата секретарь И. В. Си... ...эдын районо эмхиин хэрүүсалгата сек... ...И. Шишмарев, архидалагүй байдалай түлөө тэм... ...ийн городской эмхиин түрүүлэгшэ, тур... ...ийн больницын ахамад врач А. И. Ербактанов, ...ийн областной Советэй соёлой-олониитын хүдэл... ...гүй даагша В. К. Гаврилова гэгшэд элидхэл зүб... ...ргэдэ хабаадалсаба.

...алсэһэн асуудалаараа пленум зохихо тогтоол... ...аа.

...обкомой пропаганда болон агитацийн таһагые ...логшо А. С. Баинов пленумэй хүдэлмэридэ хабаа... ...гэ хэлэһэн байна.

...ССР. СССР-эй арадай артист Фрунзик МКРТЧЯН ...ерэ) Ереванай телестудида А. М. Горькийн «На ...пьесэр фильм буулгаба. Энэ фильм тэрэнэй ре... ...гүүшын хүдэлмэри болоно. Минск хотодо үн... ...телефильмүүдэй бүхэсоюзна конкурсдо тэрэнь ...та. Ф. Мкртчян ооро Бароной роль наадаба.

...ССР-эй искусствын габьяата ажал ябуулагша Ле... ...фильмын оператор-табиршань болоо.

ТАСС-ай фотохроникэ.

ХИЛЫН САААНАҺАА

ТАСС · АПН

БЭЕЭ ДААҺАН БАЙДАЛАЙ ҺАЙНДЭР

ДЕЛИ. Индийн хото городууд, хүдөө нютагууд һайндэрэйхээр шэмэглэгдэнхэй. Ороной эртэ үрдын нинислэл—Дели хото бүриньье үзэсхэлэн һайхан бэлонхой. Городой түбэй талмайнуудта, үйлсэнүүдтэ республикын гурбан үнгэтэй туугуд намилзана, ороной...

...на. Советскэ Союзтай тогтоодог харилсаа холбоо...ниинь энэ талаар айхабтар сэхэ туһа хүргэнэ. Мүнөө СССР-эй туһаламжаар баригдаһан предприятинуудорон дотор хайлуулагдадаг буладай—33, эдэ...

...ийн гэгээрэлэй хүдэлмэридэ, гэгээрэлдэньшье иимэрхүү байдалтай болонхой. Эхин һүргүүлинуудта багшанарай мүнөө дуталдажа байһаниинь миин үшарһан эүйл бэшэ.

Гол шухала эдэ асуудалнууд тухай КПСС-эй райкомдо мэдэнэ гү? Мэдэнэ даа, мэдэнэ. Эдэ асуудалнуудые хэн нэгэн шидхэхэ дурагүй байна гэжэ би хэлэхэ аргагүй байнаб. Райкомой секретарь Т. И. Житихинае, пропагандын ба агитацийн таһагые даагша В. П. Суворовые, партийна бусад хүдэлмэрилэгшэдые һүргүүлиин коллективүүдтэ һайн мэдэхэ болонхой гэжэ багшанартай уулзахадаа, олон удаа дуулаһан байнаб. Гэхэ зуура райкомой хүдэлмэрилэгшэд, һүргүүлинуудта ошодог ябадалаа олошоруулбашье, һүргүүлиин хүндэ ашаае имагтал өөһэдынгөө хүсөөр хүдэлгэжэ шадахагүй бшуу. Ондоо үгөөр хэлэбэл, партийна эхин организацинуудай, коммунист бүхэнэй үүргые, дайшалхы үүсхэ...

ФРГ-гэй КАНЦЛЕРТА БЭШЭГ ЭЛЬГЭЭБЭ

БОННИ. Американ ядерна боеголовконуудтай «Першинг-1А» тухэлэй 72 ракетэ туша хараа бодолоо Боной правительствын шэнээр хаража үзэхыень ФРГ-гэй оппозиционно түрүү партийн — СДПГ-гэн түрүүлэгшэ Ханс-Йохен Фогель үрэлгэлбэ. Эдэ ракетэнүүдые ФРГ-дэ үлөөхын тула Боной арга шадалаараа ороло...

...ийн аргамжын үзүүрые олоо... ...ийн аргамжа тайлал даа.

Би аргамжын үзүүрые олоо... ...ашаанай хүлигые тайлабаб. Хэдэн хэһэг нарбагар бэрэ... ...ны һолжорон газарта үнаша... ...ба. Хооһон тэргэсэ үргэжэ хоёр мөөр дээрэнь табяад, тэрэнээ харгы дээрэ шэргэжэ гаргабабди.

— Энэмнай, гэдэргэз мухариха байха. Хоёр мөөр доронь ара тээһээнь юумэ хэжэрхи,—гэжэ Бүргэдэй хэлэхэдэ, нэгэндэнь томохон шулуу, нүгөөдэ мөөрэйнь арада монсогор түгсэг хэжэ бүхэлбэб.

— Бэрэээнтээ тээхэмнай гү?

— Үгы,—гэбэ Бүргэд.—Түрүүн мориёо хүллэе.

Тугаар таһа отолһон сопуунаа зангилан залгажа бэлэн болгоод, мориёо тэргэдээ хүлэбэбди. Удаань харгын хажууда нарбайжа хэбтэһэн хэһэг-хэнэг бэрэээнтэнүүдые тэргэ дээрэ ашажа хүлибэбди.

— Энэ охэ бэрэээнтээр колхозна юу хэхээ һанаа хаб? —гэжэ Бүргэд һонирхобо. — Хэрэгтэйл байгаа юм бээ даа.

— Намда Бадар хэлээгүй. Талын-Булагай полевой стан абаашагдаха аад, удааржа байна гэжэ намайе яаруулаа һэн.

— Шиинг, саһанай ороходо обоолоотой ороһоёо хушаха гэһэн байгаа гээшэ ха,—гэжэ нүгөөдэймнай тухайлба.

— Тиигээ ёһотой даа.

Би баһал мориёо хүтэлжэ, Бүргэд тэргын ара талаһаа түлхижэ эхилбэ. Хаар морин хэды эды угзараад, бүхы бэ... ...ааг... ...ааг... ...ааг

Индиин фестиваль—СССР-тэ

ЭДИРШҮҮЛЭЙ ХҮНДЭТЭ АЙЛШАД

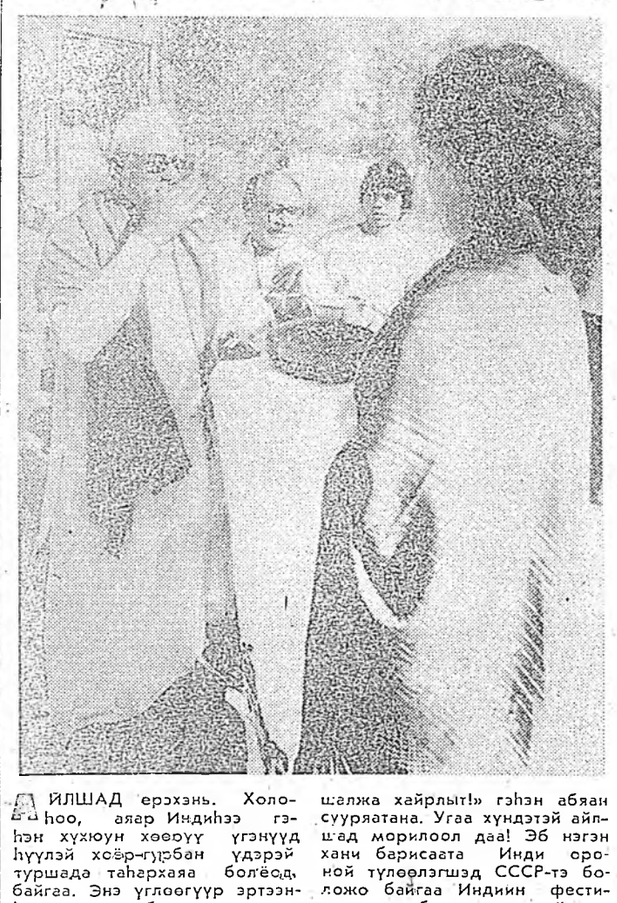

ДАЙЛШАД ерэхэнь. Холоhоо, аяар Индиhээ гэhэн хүхюун хөөрүү үгэнүүд hүүлэй хөөр-гүрбан үдэрэй туршада таhархаяа болёод, байгаа. Энэ үглөөгүүр эртээнhээ лагерьта бүришье хүлгөөтэй болсошобо. Айлшадые угталгын эсэсэй бэлэдхэл. Бултадаа адляар, сэбсэгэр сэбэрхэнээр хубсалhан, гурбан хуушута улаан галстук зүүhэн хүбүүд, басагад лагериин корпусуудай газаагуур талмайнууд дээгүүр дүүрэн. Юрэдөө, аргагүй ехэ hайндэрэй мэнэ эхилхэеэ байhаншуу байдал оршоно.

Дээдэ-Оногостойн нерhан тужа соо аяар табин нэгэн жэлэй саада тээ бии болгогдоhон, эндэхи эгээл түрүүшын «Салют» гэжэ нэрэ абаhан пионернүүдэй лагерь оршоно. Тэрэ үглөогүүр энэ лагериин түрүүшын ахалагша пионервожата байhан, республика дотор пионернүүдэй эмхи бии болгохо хүдэлөөнэй ветеран, СССР-эй орадай гэгээрэлэй отличник, Буряадай АССР-эй соёлой габьяата хүдэлмэрилэгшэ Анна Семеновна Плужникова эндэ эртэлжэ ерэнхэй пионернүүдэй ажабайдалаар hонирхоно, хани халуун хоорэлдөө үүсхэнэ.

Энэ үедэ лагериин газаа үүдэнhээ стадионой трибуна хүрэтэр асфальт харгын хоёр талаар гартаа гулабхаагай сагаан дүрсэ, сэсэг, бишыхан туг барихан октябрятануд, пионернүүд зэргэ жагсан зогсоно. Хүгжэм эдэлнэ, багашуулай шуурган замханагүй. Бултадаал хүлеэжэ ядашанхай.

Одоошье айлшад бууба хэбэртэй, альга ташалган, «Айлшалжа хайрлыт!» гэhэн абяан сууряатана. Угаа хүндэтэй айлшад морилоол даа! Эб нэгэн хани барисаата Инди ороной түлөөлэгшэд СССР-тэ боложо байгаа Индиин фестивальда хабаадалсаншадай нэгэ бүлэг — Матхья Прадеш штадай «Пантхи» гэжэ сууда гараhан хатар наададаг уран бэлигтэнэй автобусноо буухатайнь сасуу долгэлэн сагаан бүд дээрээ табиhан эдеэнэй дээжэ — хилэмэн ба дабhа альган дээрээ бариhан басаган «амта хүрыт, хайрлыт!» гэжэ доро дохин амаршална.

Холын айлшад эзэрэ зогсоhон улаан таша үхибүүдэй торгойе эльбэ-эльбэhээр стадионой трибунын дэргэдэ ошожо байба. Пионернүүд отряд стрядаараа (арбан нэгэ) баяр ёололой линейкэдэ жагсаба. Горнинуудай хонгёо эбяан, барабануудай зэдэлээн, рапортнууд, уряа үгэнүүд, альга ташалга!

Линейкэ нээгдэбэ. Лагериин начальник В. И. Дроздса хани барисаата, харилсаа холбоото энэдхэг арадай түлөөлэгшэдые халуунаар амаршалба, эдир пионернүүдтэй уулзахаяа ерэhэндэнь баяр хүргэбэ. «Эб найрамдал—хани барисаан — фестиваль маидаг лэ!» гэhэн үгэнүүдэй соностоходо. дахинаа альга ташалга үргэлжэлнэ.

— Үхибүүд манай ерэздүй, арад түмэнэй гайхамшаг баялиг. Эндэ ерэhэн минии нүхэдэй зүгhоо таанадые би үнэн зүрхэнhөө амаршалнаб, хүндэтэйгөөр угтаhандатнай гүн сэдьхэлэй баясхалан хүргэнэб,—гэжэ хатаршадай бүлэгые хүтэлбэрилэгшэ Рахуль Ростоги гэгшын хэлэхэдэ, баhал альга ташалган.

Эдиршүүл артист бүхэндэ баглаа сэсэг, гарай бэлэг барюулна. Харюудань айлшад тэдэнние энхэрэн тэбэринэ, тэлгэйень эльбэнэ, наманшална.

Дружиный Улаан тугай талмай дээрэhээ абаашагдаhан дары баяр ёололой линейкын дүүрэhэн тухай соносхогдоно. «Эдир пионернүүд, коммунизмын хэрэгэй түлөө хододоо бэлэн байгты!» гэжэ уряалхадань, «Хэзээдэшье бэлэнбди!» гэhэн харюу зэдэлнэ. Үхибүүдшье хүл хөорсэг табин таража, зай забдагүй гэхэрэ клуб тээшээ шаг шууяа дэлбэлэн гүйлдэшэнэ. Яахаб теэд. Үхибүүд лэ ха юм даа.

Удаань айлшад лагерьтай зэргэлээд оршодог «Сосновый бор» гэжэ БМДК-гай санатори-профилактори соогуур ябажа хараба, пионернүүдэй байдаг корпусто оробо, лагериин талмай дээгүүр, нарhан соогуур ябаба. Хуйтэн гэшэ мэдэхэгүй, сабан мульhэн хөёрые үзөөгүй хүнүүдэй hонирхол, асууhан юумэнүүдынь ялашахаб даа.

Лагериин клуб. Тэрэнэй үргэн фойе соо табигдаhан фото-зурагуудай, үхибүүдэй зураhан зурагуудай, спортивна мүрысөөнүүдтэ хабаадахадаа, туйлаhан илалтын түлөө абаhан олон тоото грамотануудай выставкэнүүдые хараба. Энэдхэг тухай сүрод, буряад хэлэн дээрэ найруулагдаhан номууд тэдэнэй hонирхол татаба. Гандиин «Минии ажабайдал» гэжэ нэрэтэй зузаан ном айлшадай сэдьхэлые лаб хүдэлгэhэн лэ байха.

Дүрбэн зуу шахуу октябрятануд, пионернүүд, гадна пионервожатануд, хүмүүжүүлэгшэд болон лагериин бусад хүдэлмэрилэгшэд клуб соо дүүрэн сугларанхай, hуяха hуяришье олохонь гайтай байба. Айлшадай орожо ерэхэдэ, эндэ сугларагшад хүл дээрээ бодожо, үни удаан үргэлжэлhэн альга ташалгаар угтаба. Зуугаадhаа нааша эдиршүүл сценэ дээрэ гаража, Инди ороной уран бэлигтэнэй хүндэлэлдэ хэдэн үдэрэй туршада бэлдэhэн концертээз харуулжа эхилбэ. Уран хурса шүлэглэмэл үгэ бүхэн, дуун бүхэн, хатар бүхэн имагтал эб найрамдалай, хани барисаанай, харилсаа холбоороо, ерээдүйн эбтэй эетэй, энхэ тайбан байдалай түлөө тэмсэлэй удхаар салгиданхай байжа, айлшадай сэдьхэлые ехэ урмашуулhаниинь хүн бүхэнэй шарайда үзэгдэнэ.

Бултадаа сагаан хубсаhатай, барабакшуу инструмент, сан, бүлбэ: гэнүүр бариhан 16 эрэшүүл хүнгэхэноор hүрэн, сценэ дээрэ гарахадань, альга ташалга буришье абьяастайгаар нэршэхэ юм.

18-дахи зуун жэлэй үе сагта Матхья Прадеш штадта ажаhууhан арадай искусствын уран бэлигтэ, олониие хүмүүжүүлэн, hүргэhэн багша Гуру Гхаси Дасе гэгшын дурасхаалда зорюулагдан гүйсэдхэгдэдэг арадай уг заншалта «Пантхи» гэжэ хүгжэм болон дуугаар уянгатаhан дорьбоо дошхон гүйсэдхэлгэтэй хатар эхилшэбэл даа.

Солбон, зориг түгэс, нугархай, хүсэтэй, шүрбэhэлиг хүдэр аад, хүнгэн бэтэй хүбүүдэй сортоотой хатаралга, нэгэ жэгдэ хүдэлсэ, алхаса, дэбхэрээн, үбдэг дээрээ унан, гозарта зальбаран мүргэhэн шэнжэтэй үзэгдэл, пирамида гэхэшэлэн бусад орёо олон зүйлнүүд үхибүүдэйшье, ехэшүүлэйшье зүрхэ хүдэлгөө, гайхал болон бахархал түрүүлээ, мартагдахагүйгөөр ухаан бодолдо хадуугдаа ёнотой.

Нилээд удаан үргэлжэлhэн hүрөөтэ хатараа hайн hайхан үреэлээр, баяр баясхалан, энхэ элүүр, амгалан байдал болон зол жаргалые хүсэhэн үгэнүүдээр түгэсхэhыень ойлгогдохоор байгаа hэн. Бушуу шамбай, хүгжэмшэ, дууша артист. Бүхэндэ концертдэ хабаадаhан пионернүүд. багшархан октябрятануд сэсэг барюулна, доро дохин амаршална. Хүндэлэлдэ хүртэhэн айлшадшье баясажа байhанаа энезбхилхы шарайгаараа элирхэйлнэ.

Энэ айлшалалга, энэ уулзалга, концерт, үнэхөөрөө, арадуд хоорондын хани барисаанай hайндэрэй шэнжэтэй, политическэ удха шанартай хэмжээ ябуулга болоо. Индиин артистнуд улаан галстуга совет пионернүүдтэй суг байжа, дүрэ зурагаа абхуулhан, hүбэлгэн хүбүүд, басагад олон айлшадта гараа табиhан галстугаа бэлэглэн, хүзүүндэнь үлhан, открыткануудые, сэсэгүүдые бэлэглhэн, өөhэдынгөө галстук болон открыткануд дээрэ тэдэнэй гар табюулжа абаhан ушарнууд, эндэхэг хүбүүдэй (хоёрынь лэ үндэр наhатай хүнүүд) манай үхибүүдые мээхэйлэн эрхэлүүлhэн, толгойень эльбэhэн, хөөрэлдахые хүсэhэн мэдэрээл дээрэ хэлэгдэhэн тобшололые батадхана, гэжэ hананаб.

—Оо, битнай үсэгэлдэр галстук дээрээ Индиин 18 артистнуудай гар табюулжа үрдеэ бшууб. Ёхэл hонин байгаа даа. Тэрэ пирамида хэхэдэнь, эгээл дээрэхи хүниинь (гурбадахи шата) потологто тулажа, бухыгоод байгаа hэн гүб даа. Бидэнэй «Молодцы», «Молодцы» гэжэ байгаад хашхералдахадамнай, юуншье гэhэн юм, баhал гараа дээрэ үргэн харюусаа бшуу,—гэжэ 6-дахи отрядай пионер Женя Крикшталов аргагүй баяртайгаар намда хөөрэбэ.

Автобустоо hуухынь үрдахана Рахуль Ростогидо хандабаб. Оршуулагша богонихоноор тэрэнэй хэлэhэн үгэнүүдыень намда дамжуулба.

— Бидэ СССР-тэ ерэжэ, Москва, Ленинград, Кемерово, Эрхүү городуудта айлшалаабди. Мүнөө Улаан-Үдэдэ байнабди, hуниндоо Хабаровск ниидэхэбди. Эгээл түрүүшынхиеэ иигэжэ пионернүүдэй лагериин айлшад боложо, совет үхибүүдэй ямар ехэ зол жаргалтай байдагые хараба, үзэбэ гээшэбди. Манай орондо үхибүүдэй нимэ лагерь байдаггүй. Багашуулай нэгэ газарта олоороо сугларжа, амаржа, бэеэ элүүржүүлжэ байха газар үгы. Иимэ байдаг hаа, али эзргын hайн байха hэм даа. Танилсахашье, нүхэсэхэшье. эрдэмдэшье hураха hэн бээ. Ерээдүйн манай халаан лагерьта байжа үргадаг, хүдэржэдэг байхадаа ехэ hайн гээшэл даа. Энэ манай түрүүшынхиеэ танилсаhан лагерь бидэнийе ехэ hонирхуулаа, баясуулаа. Угаа hайхан, зохид газар байна даа. Эдэ үхибүүдтэ зол жаргал хүсэнэб,—гэжэ Рахуль Ростоги хэлээ.

Айлшадые үдэшэлгын, тэдэнэртэй хахасалгын түр зуурын сагые мартахаар бшэ. Автобус бүhэлэн тойрошоhон үхибүүдые холо болгожо, харгы гаргаха гээшэ гайтай байшоо.

«Баяртай!», «hайн ябаарайгты!», «Зол жаргал хүсэнэбди!», «Дахин ерэгты», «Уулзатараа баяртай!» — эдэ бүгэдэ сэдьхэлэй үреэлэй халуун үгэнүүд ха юм даа.

Баяртай айлшад, хани харилсаамнай бүри бэхижэг лэ!

Г. ЦЫРЕТОРОВ,

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ- 1. Хилэмэнэй, дабhанай дээжэ бариллга. 2. Мүнхэ дурасхаалай тэмдэг болгон. гар табилгын үе.

Д. АЛТАЕВАЙ фото.

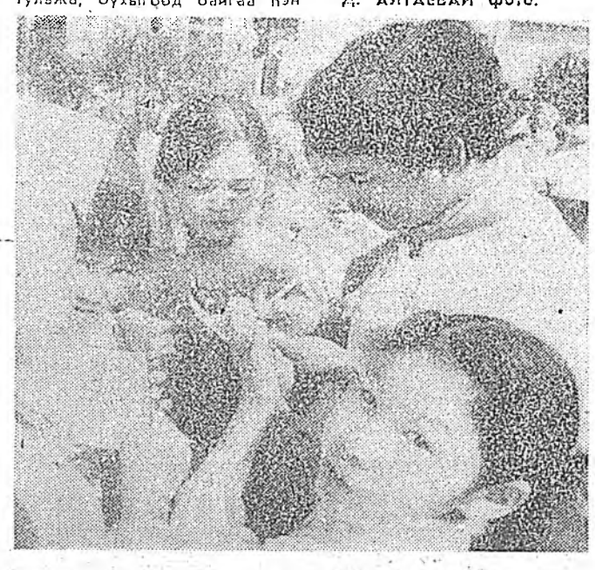

УЛАСХООРОНДОО ШӨНЖӨЛ

ХАНИ НҮХӘСӘЛ БА ХАРИЛСАА ХОЛБОО

ИНДИ өөрынгөө национальна hайндэр —Бэээ даанхай байдалтай болоhон үдэрөө баяр баясхалантайгаар тэмдэглэбэ.

Агууехэ энэдхэг арад национальна хүгжэн hалбаралгын замаар дүшэн жэлэй туршада амжалтатайгаар урагшаа дабшажа ябана. Бэээ даанхай байдалтай болоhоорнь үнгэрhэн жэлнүүдэй туршада энэдхэг арад экономико болон соёл гэгээрэлээ, эрдэм ба техникэ хүгжөөлгдөө горитой ехэ амжалтануудые туйлаhан байна. СССР-эй ба Инди хоёрой хоорондохи хани нүхэсэлэй заншалта харилсаануудые элдэб янзын харилсаа холбоо хүгжөөлгөөр үнгэрhэн үе соо туйлагдаhан үндэр хэмжээн совет хүнүүдэй сэдьхэлые гүнзэгыгөөр баясуулна. Эдэ харилсаануудынь бэе бэедээ бата найдамтай байлгаараа, бэе бэеэ гүнзэгыгөөр ойлголсодог байhанаараа онсо шалгарна.

Жэлhээ жэл бүри улам үргэдэжэл байhан совет-инди харилсаа холбоон мүнөө үсын уласхоорондын харилсаануудта hайнаар нүлөөлнэ.

Алишье талада ашатай туhатай совет-инди харилсаа холбоон манай оронуудай арадуудай гансахан үндэhэн аша туhын хэрэгүүдтэ харюусана бшэ. Харин Ази ба бүхы дэлхэй дээрэ тогтонижоhон байдал бэхижүүлгэдэ шухала үүргэ дүүргэнэ, уласхоорондын бүхы байдалда бүтэмжэтэй hайнаар нүлөөлнэ. СССР ба Инди хоёрой хоорондохи харилсаанууд эб найрамдалай ба хүгжэн hалбаралгын хэрэгтэ, буу зэбсэгүүдые хуряан абалга ба ядерна дайнай аюулые зайсуулхын түлөө тэмсэлдэ түшэглэн, амгалан тайбанаар зэргэ оршон ажаhууха политикынь ашатай туhатай байhаниие элирхэйлэн, харуулна.

1986 оной ноябрь hарада М. С. Горбачевой албанай хэрэгээр Инди ошоhон ушар уласхоорондын байдалы гэдэ айхабтар ехэ үүргэ дүдиин Премьер-министр Р. Гандиин тэмдэглэhэнэй ёноор, «чевой Инди ерэлгэнь инди-совлын харилсаануудай хүгжэлхала хараа шэглэл боложо, ондо, мүн бүхы дэлхэй дэрhон байдал бэхижүүлгэдэ гоhа нэмэри оруулаа». СССР ба тэлбэрилэгшэдэй гар табилгаэзбсэгhээ сүлөө, хүсэ хэрэгхэйн ёно гуримууд тухай Декларацы олон талын шуханартай документ болоно. Хоанха түрүүн байгуулагшад—тан В. И. Ленин ба Махатма биhан уг зорилгонууд тус бтор элирхэйлэн харуулагдана харуулагдана бэшэ, харин хгай бодото эрхэ байдалтай бдан, СССР ба Индиин мүнөө бэрилэгшэдөөр шадабари ерэглэгдэнхэй.

Инди өөрынгөө 40 жэлэй хэшээлтэ эрхэ байдалда Дотоодын ба гадаадын орон доторойнь байдалые hуларуулхые, бэээ даанхай литика хубилгахые оролдокадань иимэ бэрхэшээлтэ хөолдоод байhан энэ үедэ 16 жэлэй саана гар табилграмдал, хани нүхэсэл ба боон тухай Договорой үндарадтай hаналаа нэгэдэжэ хэйлэн, Индидэ баалалта гэдэлые hандаргаха, уласхоо хүндые унагааха hэдэлгэнүүдэ ябуулга эдэбхитэйгээр хэнэ.

ТЭМСЭЛЭЙ ШЭНЭ ШАТ

УРДА АФРИКАН республикадахи гушан миллион африканецуудые, метисууд болон индийцүүдые барлагай эрхэ байдалда барижа байха арга олгоhон шэг шарайн илгаагаар хүниие дорожолдог эрлиг муухай журамда эсэргүү тэмсэл шэнэ шатадаа сробо. Ороной бүхы түүхэдэ үзэгдэгүй ехэ забастовко августын 10-да эхилhэнэй. Тэрээндэ алтанай ба нүүрhэнэй шахтануудай 340 мянган горнягууд хабаадана. Забастовкодо бодогшод ажалай түлөөhые 30 процентээр дээшэлүүлэх, гэнэ усал hэргылхэ техникээр хангаха, шэг шарайн илгаагаар хүниие дорожолго үйлэдбэри дээрэ болюулха гэhэн гол эрилтэнүүдые табина. «Бидэнэр табиhан эрилтэнүүдэйнгээ бүхы пунктнуудай сүм дүүргэгдэтэр лэ тэмсэлээ үргэлжэлүүлхэбди»,—гэдэ горнягуудай национальна союзай түрүүлэгшэ Джеймс Мотлатси олониитын хабаадалгатай ехэ митинг дээрэ мэдүүлээ.

Корпорацинуудай эзэд, ЮАР-ай правительство, мүн тэрэниие океанай саанаhаа үмөөрэгшэд эндэхи ушар байдалые hайнаар ойлгожо байна. «Буhалгаа ехэтэ энэ ушрал аша туhын хэрэгүүдые дайрана. Гэбэшье Урда Африкын правительствын аша туhада хамаатай бага бэшэ юумэн хохидохоор забданхай» Нёдондо жэлдэ үрэндэнь хариин сронуудай валютын оросын 60 процентые алтанай руднигууд хангаhан. Руднигуудай үйлэдбэриие тон богонихон болзор соо зогсообол, ЮАР-ай үнинэй ядуу байдалтай экономико ехэ хохидолдо орохо. Хара шарайтанай профсоюзуудай спортын бүлгэмэй тренер, спортын мастерта кандидат Станислав Гармаев hүүлэй үедэ али бүхы мүрысөөнүүдтэ жэгдэ hайнаер барилдана. Энэшье удаада тэрэ багшанарай институдай 3-дахи курсын студент Валерий Сухеевые 10:3 тоотойгоор шүүжэ, илалта туйлаба.

62 килограмм. Байгша. ондо багшанарай институт дүүргэhэн Тимофей Бадашкеев бар хүсэтэй, яhала hайн арга дүрэтэй барилдаашан боложо ябаhанаа харуулаа. Түгэсхэлэй нааданда тэрэ Н. Бровкин, К. Пильчинов гэгшэдые булижа гараба.

Спортын мастерта кандидат Евгений Дайндапов уулзалганнуудаа hэримжэтэй хёрхоор үнгэргэжэ, Саян Коняков Дэнзэн Юндунов хоёрые диилээд, 68 килограммай шэгнүүртэ эрхимлэhэн байна.

82 килограмм. Энэ шэгнүүртэ хэдэн шэнэ нэрэнүүд тодорбо. Нэн түрүүн Гонгор Дугаров тухай тогтожо хэлэлтэй. Тэрэ бар хүсэтэй байхаhаа гадна, онсо өөрын арга дүрэтэй юм. Ушар иимэhээ Гонгор өөрынгөө шэгнүүрэй хэдэн хүниие тогтоон торгонгуй диилэhэн байха юм. С. Максаров, Ц. Базаров гэгшэд шангай hуурринуудта гараа.

74 болон 90 килограммай шэгнүүрнүүдтэ барилдаашадай үгы байhаниинь халагламаар. Хүндэшэг болон хүндэ шэгнүүрнүүдтэ багшанарай институдай студентнэр Александр Монзоевтой, Альберт Болотовтой ана-мана тулалдаха хүн олдобогүй.

Тиигэжэ Ураал Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын нааданда хабаадаха суглуулагдамал командын гэшүүдые шэлэн абалгын энэ мүрысөөн хангалтагүйгөөр эмхидхэгдэжэ, hанаhанда хүрэбэгүй.

Б.-М. ЖИГЖИТОВ.

hАНАhАНДА ХҮРЭБЭГҮЙ

Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар профсоюзуудай hайн дүраная спортын бүлгэмэй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн hаяхан Спортын байшан соо үнгэргэгдэбэ.

Энэ хабар эмхидхэгдэн байгуулагдаhан профсоюзуудай спортын бүлгэмэй түрүү hуури эзэлхын түлөө түрүүшын мүрысөөндэ оройдсол табяад барилдаашадай хабаадаhаниинь тоншье хангалтагүй байна. Гадна Буряадай багшанарай институт Зүүн Сибириин технологическа институдуудай бэлигтэй бэрхэ, мэргэжэл шадабаритай олохон барилдаашад юундэншьеб хабаадабагүй. Тиихэдэ профсоюзуудай спортын бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэд энэ түрүүшын мүрысөөе үнгэргэлгэдэ харюусалгагүйгөөр хандаа. Үнгэрхэдөө спортын бүлгэмэй хүтэлбэрилэгшэд тэрэниие хаалгын парадта хабаадабагүй, илагшадта шангуудшье барюулагдабагүй. Иигэжэ энэ мүрысөөн hонигүйгөөр үнгэрбэ.

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ багшанарай болон технологическа институдуудай студентнэр Баяр болон Цыдып Батуевууд уулзаhан байна. Эндэ түрүүшын гурбан минутын туршада Б. Батуев долоон очко абажа, hураггүй булюу байhанаа харуулаа.

52 килограмм. Д. Цыретаров, Ж. Лхамажапов, Б. Бальжинимаев гэгшэд түгэсхэлэй нааданда хабаадаба. Тиихэдээ Даба-Цырен Цыретаров Б. Бальжинимаевые 7:1 тоотойгоор илажа, профсоюзуудай спортын бүлгэмэй чемпионой нэрэ эзэлгэдэ хүртэhэн байха юм.

Удаадахи шэгнүүртэ технологическа институдай студент, спортын мастер Петр Балдуев илалта туйлаха ёнотой гэжэ сугларагшад багсаамжалаа hэн. Тэдэ тэрэ нэгэ уулзалгаhаа гаргэдэжэ, гурбадахи hуурида гараха бэатай болобо.

АЯАР ТАБАН БҮМБЭГЭ...

РСФСР-эй автономито республикануудай суглуулагдамал команданууд дүнда эзлжээтэ уулзалганууд үнгэргэгдэнэ.

Манай республикын суглуулагдамал командын гэшүүд түрүүшынгээ наада Яхадай АССР-эй футболистнуудтай үнгэргэhэн байгаа. Тиихэдээ эдэнэртэйгээ хоёр удаа наадахадаа, 2:1 гэhэн тоотойгоор шүүжэ, удаадахи нааданда хабаадаха эрхэдэ хүртөө hэн.

Буряадай АССР-эй суглуулагдамал командатай наадэхаяа Башкирай футболистнууд ерэhэн байгаа. Энэ наадан авиационно заводой стадион дээрэ үнгэргэгдэhэн юм. Айлшаар ерэhэн футболистнууд уулзалгын эхилэн сасуу гоё hайханаар добтолжо байгаад наададаг, бэлэдхэл hайнтай команда байhанаа харуулба. Тиин нааданай эхилhээр арбан минутын үнгэрөөдүй байхада, айлшадай командын капитан Олег Томин тоо нээжэ, командынгаа гэшүүдые баясуулаа hэн.

Улаан-Удын футболистнууд Гришин, Черных, Лебедев гэгшэд командынгаа бусад гэшүүдтэй үгзеэ ойлголсонгүй наадажа абаhан бүмбэгээе адресгүйгөөр сохихо баатай болоно. Нааданай түрүүшын хахадта манай команда эзлжээтэ добтолгодо ороходоо, одоошье тоо нээжэ үрдиhэн байгаа. Эндэ наадаяа гартаа абаhан Улаан-Удын футболистнууд дээгүүр ерэhэн бүмбэгэ абехадаа, шадамар байhанаа харуулаа. Нэгэ тиимэ добтолгын болоходо, Юрий Гришин айлшадай хамгаалагшадhаа урид бүмбэгэ абажа, хоёрдохи бүмбэгэ тэдэнэй ворота руу ороулагдаhан юм.

Нааданай хоёрдохи хахадта манай футболистнууд хэдышье булюу бэрхээр наадаашье hаа, дехинаа тоо нээжэ шадаагүй бэлэй.

Буряадай АССР-эй футболистнууд эдэнэртээ харюугай уулзалга үнгэргэхөөр ошоhон байна. Тиихэдээ эдэнэр тэлмайн зэздтэ аяар 5:1 гэhэн тоотойгоор шүүгдэжэ, саашадаа наадаха эрхэhээ хаhагдаба.

Б. ЦЫРЕМПИЛОВ.

ТҮРҮҮШЫНХИЕЭ

Коля Сухарев, долоодохи классай—Коля Забедин, Саша Емельянов ба Алеша Машанов тиихэдэ, Сережа Минеев (6 кл). Леня Галкин (5 кл), Зоригто Цыреторов (4 кл)—гэгшэдээ бүридэhэн юhэн эдир хүбүүд түрүүшынхиеэ үнгэргэгдэhэн урилдаанда хабаадаха аза талаанда тудаhан байба.

Энэниие ВЛКСМ-эй болон ДОСААФ-ай райкомууд үнгэргэнэ.

ВЛКСМ-эй райкомой секретарь А. И. Фомин үхибүүдые харгы замда үдэшэхэдөө, иигэжэ тэмдэглэбэ:

— Таанадые спортоор болон бусад hонин уулзалганууд Гүүндэ тосхондо хүлеэнэ. Гүүндын нуурай эрьеэр майхан татажа, амархат. Тэндэ хүдэлжэ байhан студентнүүдэй бариллын отрядай гэшүүдтэй уулзалга үнгэргэхэ болонот. Тэдэнэр hонирхолтой хөөрэлдөө үнгэргэхэ, спортын талмай дээрэ нютагай hүргуулнин хүбүүдтэй футболоор наадан болохо, hүүлээрнь эгээл «мэргэн буудагша» гэhэн сагаалса мэргэлгын мүрысөөн болохо юм. Инмэрхүү уулзалга ба спортын зарим зүйлнүүд Инсэнгэдэ таанадые баhал хүлеэнэ.

Үхибүүдые ДОСААФ-ай райкомой түрүүлэгшэ М. Дугаров аян замдань үдэшэжэ ошолдоо.

Д-Н. ХАЛХАРОВ,
манай штатна бэшэ корр.

«Нарhата—Гүүндэ—Инсэнгэ» гэhэн замда аядар велосипедистнүүдэй дунда hонирхолтой урилдаан үнгэргэгдэбэ. Эдэнэр хэд бэ гэбэл: Нарhатын хоёрдохи дунда hургуулнин наймадахи классай hурагшад—Володя Евдокимов. Саша Касперович ба

ГРАВАА БУРЯТИИ

✧ «Депутадай хэрэгүүд»—түрүү бэшэг.

✧ «КПСС-эй ЦК-гай Центральна Комитедтэ»—ТАСС.

✧ Фермэ бүхэндэ—элбэг тэжээл. «Үүсхэлые дэмжэн»—Хориин районой Дээдэ-Партизанска сельсоведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ Э. Цыдыповэй статья.

✧ Партийна ажабайдал: экономикые хүтэлбэрилгэ. «Шэнэ юумэндэ үргэн харгы» — Т. Усольцевагай корреспонденци.

✧ КПСС-эй ЦК-гай июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө. «Шадамараар, олзотойгоор хүтэлбэрилхэ»—республикын районно партийна организацинуудай пленумүүдhээ мэдээсэлнүүд.

✧ Республикын Арадай хиналтын комитедтэ.

✧ «hургуулинин реформые бэелүүлгэдэ үдэр бүриин анхарал» — ниитэ полит-үдэртэ зорюулагдаhан тусхай хуудаhан. «Үе сагай эрилтэ»—Мэргэнжэлэй техническэ hуралсалай талаар Буряадай АССР-эй түрэнэй комитедэй түрүүлэгшын орлогшо В. Прокопьевой статья. «Городой түбтэ аад, хаясаанай»—Улаан-Удын 2-дохи дунда hургуулинин директор П. Ивановой статья. «Би өөрөө» гэжэ хэлэг лэ»—Тээгдын дунда hургуулинин завуч О. Мужикбаевагай статья. «Хубилган шэнэдхэлгэ юун гэгшэб?»—лекторнууд болон багшанарта туhаламжа.

✧ Милициин үдэрнүүд. «Участково инспектор» — П. Бурмакинай фото-мэдээсэл.

Санлир эфран

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 8.00—«90 минута». 9.35—М. Горький «Фальшивая монета». Фильм-зужэг. 11.40—Шэнэ hонин (11.50 хүрэтэр). 17.00—Шэнэ hонин. 17.10—«Хубилган шэнэдхэлгын прожектор». 17.20—А. Н. Островский. «Гроза»—уран hайханай фильм. 18.40—«Афганистан: страницы примирения»—кинопрограмма. **Улаан-Удэ.** 19.15—Байгал. **Москва.** 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ». 20.00—«Минии дуратай Эхэ орон»—фотоконкурс. 20.05—**Агууехэ Октябриин социалис революциин 70 жэлэй ойдо. «Совет Армени». Армениин телевидениин программа.** 22.00—Время. 22.35 — «Хубилган шэнэдхэлгын прожектор». 22.45—«Дэлхэйн hониной дээжэhээ». 23.55—Дуунай концерт (Великобритани). 00.15—«Мүнөөдэр —түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.20—Эрдэм дэлгэрүүлгын фильм. 9.40—Петровск-Забайкальский хотын камерна хоорой концерт. (Шэтэhээ дамжуулагдаха). 10.05—«Будильник». 10.35—«Ород хэлэн». 11.05—Индиин фестиваль СССР-тэ. 11.35—Мультфильм. 11.55—«Матрос Железняк»—уран hайханай фильм. 2-дохи сери. 13.10—Француз хэлэн. 13.40—Яхадай телестудиин программа. 14.10—«Худөөгэй ажал хэрэгүүд». 15.10—Спортын уhанай зүйлнүүдээр Европын чемпионат. 15.55—Шэнэ hонин. 16.05—Концерт. **Улаан-Удэ.** дүршэл тухай 18.20—«Манай лисиин Гүрэн лиин нэрэмжэ дэй академи листнууд, **Москва.** 19.1 **Улаан-Удэ.** нууд. 19.55— ряадаар). 20.1 нэхи газар 21.00—«Амгалгашуулі». 21.1 най зүйлнүүд пионат. 22.0 Үглөөнэй ла рамма. 22.45 А. Вампилов том в Чулим удхаар уран

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: индекс 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРАШВИЛИ, 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-66-08, зам. редактора—2-62-62, отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76; отделы: партийной жизни—2-60-91, пропаганды—2-56-23 промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-86, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-34-05, переводов—2-54-83, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, собственные корреспонденты: п. Баргузин—91-1-44, п. Кырен—91-7-18, Северобайкальск—35-73, п. Хориск—55-6

Республиканская типография Госуд ственного комитета Бурятской АССР делам издательств, полиграфии и кн ной торговли г. Улан-Удэ, ул. Ленина Н-03519. Заказ 3 190. Индекс 0460